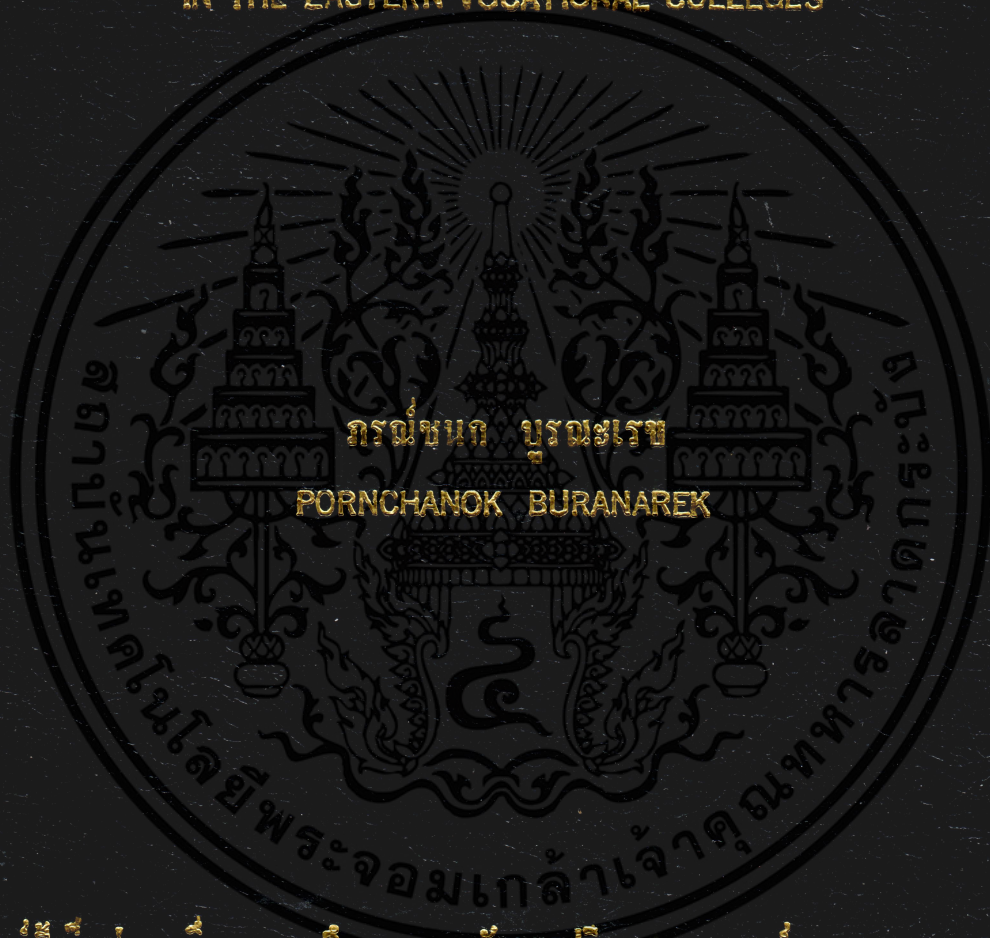

รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก

LEARNING STYLES OF CERTIFICATE VOCATIONAL STUDENTS
IN THE EASTERN VOCATIONAL COLLEGES

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ท.ศ. 2545

ISBN 974-648-855-4

รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก

LEARNING STYLES OF CERTIFICATE VOCATIONAL STUDENTS
IN THE EASTERN VOCATIONAL COLLEGES

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 44018
วัน, เดือน, ปี..... 22 ต.ค. 2545

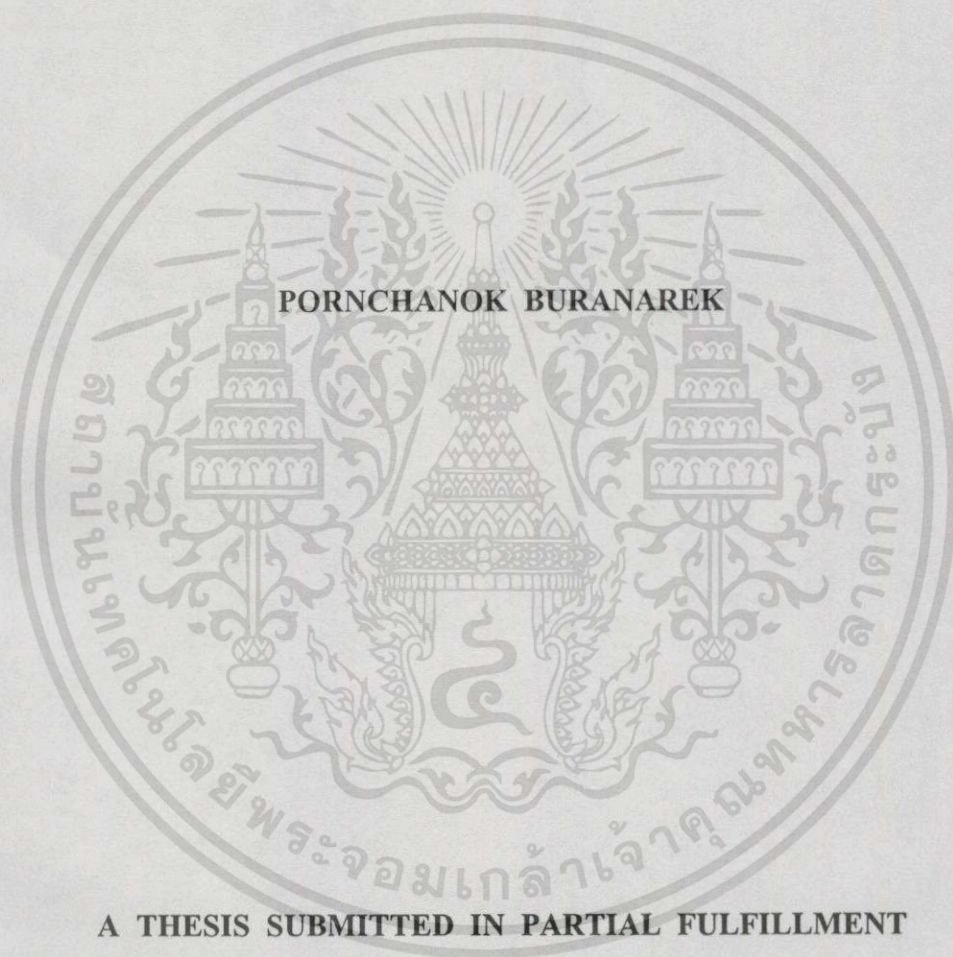
b.....
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2545

ISBN 974-648-855-4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**LEARNING STYLES OF CERTIFICATE VOCATIONAL STUDENTS
IN THE EASTERN VOCATIONAL COLLEGES**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN VOCATIONAL
CURRICULUM AND INSTRUCTION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES**

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2002

ISBN 974-648-855-4

-เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2002

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

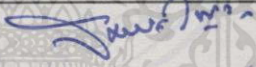

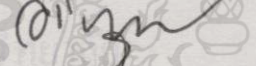

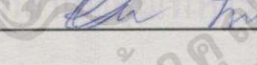
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก
LEARNING STYLES OF CERTIFICATE VOCATIONAL STUDENTS
IN THE EASTERN VOCATIONAL COLLEGES

ชื่อนักศึกษา นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข
รหัสประจำตัว 43064709
ปริญญา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.สมพร ไชยะ
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รศ.ดร.สมพร	ไชยะ	
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลิ่นหอม	
ผศ.ดร.อำนาจ	ตั้งเจริญชัย	
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์	
ผศ.ดร.อรสา	โกศลนันทกุล	

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 21 พฤษภาคม 2545 เวลา 8.00 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ณ ห้องเรียนปริญญาเอก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

รศ.ดร.บุญวัฒนา อุดชู
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 20 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก
นักศึกษา	นางสาวภรณ์ชนก บูรณะเรข
รหัสประจำตัว	43064709
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
พ.ศ.	2545
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร ไชยะ
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก โดยจำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำนวน 346 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบวัดรูปแบบการเรียนของ Grasha and Reichman ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าร้อยละ และการทดสอบค่า ไค-สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด มีรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพารองลงมา และมีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก แต่ละระดับชั้น และแต่ละประเภทวิชา มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน

Thesis Title	Learning Styles of Certificate Vocational Students in the Eastern Vocational Colleges
Student	Miss.Pornchanok Buranarek
Student ID.	43064709
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Vocational Curriculum and Instruction
Year	2002
Thesis Advisor	Associate Professor Dr.Somporn Chaiya
Thesis Co-Advisor	Dr.Phadungchai Pupat

ABSTRACT

This research aimed to study and compare Learning Styles of Certificate Vocational students in the Eastern Vocational Colleges by class level and department of study.

The samples used for this study were 346 Certificate Vocational students which were stratified random sampling. The instrument used in the study was a student learning style questionnaire which was developed from Anthony Grasha and Sheryl Reichman, and has reliability coefficient 0.86. The statistical used were percentage and Chi-square test. The findings were as followed :

1. Certificate Vocational Students in the Eastern Vocational Colleges has the highest level in participant learning styles, dependent learning style was second priority and the avoidance learning style was the lowest.
2. The comparison of the learning styles of student in class level and department was not different.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร ไชยะ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ และตรวจแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง ตลอดจนให้กำลังใจ และติดตามความก้าวหน้าอยู่เสมอ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณคณาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ งานบัณฑิตศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและบริการในทุกเรื่อง

กราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไข ข้อบกพร่อง เพื่อวิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณอธิบดีกรมอาชีวศึกษา ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง วิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเขิงเทรา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ที่ได้กรุณาในความร่วมมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูล

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจแบบสอบถามและชี้แนะในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

กราบขอบพระคุณบุคคลในครอบครัวทุกท่าน เพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ภรณ์ชนก บุรณะเรข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญภาพ.....	VIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวการจัดการศึกษา.....	7
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้.....	9
2.2.1 ความหมายของการเรียนรู้.....	9
2.2.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้.....	11
2.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้.....	13
2.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้.....	18
2.3 รูปแบบการเรียน.....	20
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ.....	41
3.2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	42
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	60
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	60
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	63
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก.....	73
ภาคผนวก ข.....	81
ประวัติผู้เขียน.....	90

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนกับวิธีเรียน กลยุทธ์การเรียน และผลของการเรียน.....	33
2.2 เปรียบเทียบรูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ	34
3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้นและประเภทวิชา.....	41
3.2 แสดงเลขที่ข้อคำถามของรูปแบบการเรียนแต่ละรูปแบบการเรียน.....	42
4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภทวิชา.....	48
4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	49
4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 1 จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	50
4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 2 จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	51
4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 3 จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	52
4.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	53
4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาคหกรรม จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	54
4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาศิลปกรรม จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	55
4.9 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละระดับชั้น.....	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละระดับชั้น.....	57
4.11 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละประเภทวิชา.....	58
4.12 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละประเภทวิชา.....	59

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเรียนรู้.....	19
2.2 แผนภูมิวัฏจักรแห่งการเรียนรู้.....	25
2.3 แสดงลักษณะการเรียนรู้พื้นฐาน.....	26

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบต่อสภาพของสังคมที่ต้องเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจึงมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นในการจัดการศึกษา จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ปรับโครงสร้างทางกฎหมาย โดยให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้เสรีภาพทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักประกันได้ว่าครู และนักเรียนมีเสรีภาพในการเรียนการสอน ช่วยส่งเสริมให้มีการคิดค้นหารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมอันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ. 2542 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 ได้กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ และประยุกต์ใช้ปัญญาให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผสมผสานความรู้อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้รอบด้าน และประสานความร่วมมือ เพื่อพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ ดังนั้น การที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับวิธีการและเทคนิคการสอนให้เหมาะสมและหลากหลายในรูปแบบ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน

การเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นระดับใดจะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ นักเรียน ครู และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 69) องค์ประกอบเหล่านี้จะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะตัวนักเรียนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเรียนการสอน ไม่ว่าจะในระดับการศึกษาใดก็ตามจะดำเนินไปได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อครูได้รู้จักและเข้าใจลักษณะธรรมชาติของนักเรียนเป็นอย่างดี (อุไรรัตน์ ศรีสวย. 2527 : 1) และจากการศึกษาของ Maddox (อ้างใน คำริ ฤตประสิทธิ์. 2532 : 1-2) เกี่ยวกับความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละคน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญา และความสามารถ ประมาณร้อยละ

50-60 ขึ้นอยู่กับรูปแบบการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประมาณร้อยละ 30-40 และขึ้นอยู่กับโอกาส สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ประมาณร้อยละ 10-15 นอกจากนี้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ การทำความเข้าใจในลักษณะและธรรมชาติของ นักเรียนตลอดไปจนถึงการเรียนรู้ของนักเรียน ครูจะต้องเข้าใจและเรียนรู้ว่านักเรียนมีพื้นฐาน อย่างไร มีความสนใจ มีความต้องการอะไรบ้าง รูปแบบการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร มีปัญหา ในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้จัดการสอนให้เกิดการเรียนรู้แก่นักเรียนให้มากที่สุด และช่วยนักเรียนให้สามารถปรับปรุงตนเองให้เรียนรู้ได้มากที่สุดด้วย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2526 : 15) ดังนั้น การทำความเข้าใจและศึกษาเรื่องวิธีการเรียนรู้ หรือรูปแบบการเรียนของนักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้ทราบถึงวิธีการเรียน และรูปแบบการเรียนที่พวกเขา ชอบแล้ว ยังจะทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสนอง ความต้องการของนักเรียนมากยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพต่อการเรียน การสอน (จันทนา พรหมศิริ. 2535 : 2)

กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษา ในด้านวิชาชีพของกระทรวงศึกษาธิการ การจัดการศึกษา ในด้านวิชาชีพเป็นกระบวนการทางการศึกษา ที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการสร้างความรู้ทักษะและ เจตคติแก่นักเรียน ให้สามารถประกอบอาชีพได้ตามความถนัด ความสนใจมีรายได้เพียงพอสำหรับการ ดำรงชีวิตให้มีความสุขในสังคม การอาชีวศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่ต้องให้ความสนใจต่อการ เปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน สังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อสามารถผลิตกำลังคนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กรมอาชีวศึกษามีหน้าที่และ ภารกิจหลักในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตกำลังคนในระดับช่างกึ่งฝีมือ ช่างฝีมือ และช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติและสนองความต้องการ ของตลาดแรงงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระโดยการจัดการศึกษามละฝึกอบรมใน 5 ประเภท วิชาคือ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปกรรม

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นวิทยาลัยที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา ทำการเปิดสอนในหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3) หรือเทียบเท่า ระยะเวลาในการเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปี และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6) เข้าศึกษาต่อไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยเปิดทำการสอนใน 3 ประเภทวิชา คือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาคหกรรม และ ประเภทวิชาศิลปกรรม ซึ่งในแต่ละประเภทวิชามีการจัดการเรียนการสอน รูปแบบวิธีการศึกษา หรือรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของวิชา ตลอดจนคุณลักษณะของนักเรียน ย่อมแตกต่างกันในแต่ละประเภทวิชา

เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนที่เหมาะสม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ว่านักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้เป็นอย่างไรเพื่อจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจของภาคตะวันออก โดยจำแนกเป็นระดับชั้น และประเภทวิชาเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก
2. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก โดยจำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก แต่ละระดับชั้น มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก แต่ละประเภทวิชา มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ของ Grasha and Reichman (อ้างใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 82) ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของรูปแบบการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนออกเป็น 6 แบบ ดังนี้คือ

1. แบบอิสระ (Independent)
2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)
3. แบบร่วมมือ (Collaborative)
4. แบบพึ่งพา (Dependent)
5. แบบแข่งขัน (Competitive)
6. แบบมีส่วนร่วม (Participant)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำนวน 3,460 คน

1.5.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541 : 60-61) ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 346 คน

1.5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1. ระดับชั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ
 - 1.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1
 - 1.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2
 - 1.3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3
2. ประเภทวิชา แบ่งเป็น 3 ประเภทวิชา คือ
 - 2.1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
 - 2.2 ประเภทวิชาคหกรรม
 - 2.3 ประเภทวิชาศิลปกรรม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการเรียน 6 แบบ คือ

1. แบบอิสระ
2. แบบหลีกเลี่ยง
3. แบบร่วมมือ
4. แบบพึ่งพา
5. แบบแข่งขัน
6. แบบมีส่วนร่วม

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงกำหนดความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ คือ

1. รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) หมายถึง พฤติกรรมความรู้สึกละและวิธีการเรียนที่นักเรียนแต่ละคนมีในการเรียนรู้ การคิด หรือแก้ปัญหาในการเรียน โดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ Anthony Grasha and Sheryl Reichman แบ่งเป็น 6 แบบ คือ

1.1 แบบอิสระ (Independence) รูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของนักเรียนที่ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบที่จะทำงานด้วยความคิดของตนเอง แต่ก็รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนด้วย เขาจะตั้งใจเรียนในเนื้อหาวิชาที่รู้สึกที่สำคัญ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) รูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของนักเรียนที่ไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชาในชั้นตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับครูนักเรียนและคนอื่น ๆ ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ทรรศนะของนักเรียนรูปแบบนี้ที่มีต่อห้องเรียนคือสิ่งที่ไม่น่าสนใจ

1.3 แบบร่วมมือ (Collaboration) รูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของนักเรียนที่มีความรู้สึกว่าเขาสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยการร่วมมือกัน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สติปัญญาและความสามารถซึ่งกันและกัน นักเรียนแบบนี้จะร่วมมือกับครูและกลุ่มเพื่อนชอบทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เขามองชั้นเรียนเป็นสถานที่ซึ่งเหมาะสมสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์พบปะสังสรรค์ทางสังคม และเรียนรู้เนื้อหาวิชา

1.4 แบบพึ่งพา (Dependence) รูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของนักเรียนที่มีความอยากหรืออยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น เขามองว่าครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งความรู้ และแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ เขาพยายามแสวงหาผู้ที่มีความสามารถที่จะแนะแนวทางในการศึกษา และต้องการได้รับคำบอกกล่าวว่าควรทำอะไร

1.5 แบบแข่งขัน (Competition) รูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะของนักเรียนที่พยายามกระทำการต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้นเรียน เขามีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับคนอื่นเพื่อให้ได้รับรางวัลในชั้นเรียน เช่น ระดับคะแนนที่ดีกว่า คำชมเชยจากครู โดยนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบแข่งขันจะมองบรรยากาศในชั้นเรียนว่าจะต้องมีการแพ้ หรือชนะ และเขาจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

1.6 แบบมีส่วนร่วม (Participation) รูปแบบการเรียนแบบนี้เป็นลักษณะของนักเรียนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และชอบที่จะเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด จากชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้อื่น ทำตามที่ได้ตกลงร่วมกัน เขามีความรู้สึกว่าควรจะมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่จะมีส่วนร่วมน้อยถ้ากิจกรรมนั้นเป็น กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน

2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย อาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

3. ระดับชั้น หมายถึง ระดับชั้นปีของการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ชั้นปีที่ 1 (ปวช. 1) ชั้นปีที่ 2 (ปวช. 2) และชั้นปีที่ 3 (ปวช. 3)

4. ประเภทวิชา หมายถึง กลุ่มคณะที่เปิดสอนอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 3 ประเภทวิชา คือ

4.1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประกอบด้วย กลุ่มวิชาเศรษฐศาสตร์ กลุ่มวิชาการขาย และกลุ่มวิชาเลขานุการ

4.2 ประเภทวิชาคหกรรม ประกอบด้วย กลุ่มวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย กลุ่มวิชา อาหารและโภชนาการ และกลุ่มวิชาคหกรรม

4.3 ประเภทวิชาศิลปกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาจิตรศิลป์ และสาขาวิชาออกแบบ

5. วิทยาลัยอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย วิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเขิงเทรา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็น พื้นฐานในการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวการจัดการศึกษา
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
- 2.3 รูปแบบการเรียนรู้
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวการจัดการศึกษา

แนวการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน มีหลักการของหลักสูตรดังนี้ (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2538 : 2 – 5)

1. เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาคนให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม ออกไป ประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ
2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญ เฉพาะด้าน และเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน สามารถถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์ จากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และ สถานประกอบการอาชีพอิสระได้
3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาส สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรเพื่อให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับด้านจุดหมายของหลักสูตร ได้ระบุไว้ 6 ข้อ ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ
2. เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้า อยู่เสมอ
3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ และภาคภูมิใจ ในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น
4. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ
6. เพื่อให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและของโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวมดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จะเห็นได้ว่าการจัดหลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ในอาชีพ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาในงานอาชีพได้

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ได้กำหนดให้ปีการศึกษาหนึ่ง ๆ จัดแบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ และสถานศึกษาอาจเปิดเรียน ภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร ในกรณีการเรียนแบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอน สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ ไม่นเกิน 7 คาบ ๆ ละ 50 นาที โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนไม่เกิน 35 คาบ ต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ให้รวมการจัดกิจกรรมอย่างน้อย 2 คาบต่อสัปดาห์ จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต การคิดหน่วยกิตให้ถือเกณฑ์ คือ รายวิชาภาคทฤษฎี 1 คาบเรียนต่อ สัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 16 คาบเรียน รวมกับเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 18 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต รายวิชาภาคปฏิบัติ 2 - 3 คาบเรียนต่อสัปดาห์ตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่า 32 - 48 คาบเรียน รวมเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 36 - 45 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต รายวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มีการฝึกงาน หรือการทำโครงการ หรือการทำโครงการวิชาชีพให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีค่า 4 หน่วยกิต การฝึกอาชีพในระบบวิภาคี ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 72 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้มันเกิดขึ้นได้ทุกแห่งในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ อาจเกิดจากการลองผิดลองถูกจากการวางเงื่อนไข ซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เดิมกับสิ่งใหม่ ๆ หรือการเรียนรู้แบบที่ตาม ถือว่าเป็นการเรียนรู้ทั้งสิ้น หรืออาจเกิดจากความจำเป็นเร่งพลักดัน เพื่อให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และเมื่อเกิดความอยากรู้อยากเห็นแล้วก็จะลงมือกระทำต่าง ๆ การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งแห่งการปรับตัวให้เข้ากับสังคม สามารถดำรงชีวิตและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น การเรียนรู้ไม่เพียงแต่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมทั่วไป การเรียนรู้ของนักเรียนจะเริ่มจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน และขยายกว้างขึ้นไปเรื่อย ๆ เมื่อเขาได้ก้าวสู่โรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งให้ความรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งความรู้ในวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพได้

2.2.1 ความหมายของการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "การเรียนรู้" เอาไว้มากมาย ซึ่งพอสรุปได้ว่า นักการศึกษาต่างก็เห็นว่า การเรียนรู้มันเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

Klein (1987 : 102) ได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวรอย่างได้สัดส่วน ในความสามารถแสดงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นในฐานะผลของประสบการณ์ที่ได้รับความสำเร็จหรือไม่ได้รับความสำเร็จ

Good (อ้างใน สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. 2538 : 41) กล่าวว่า การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงในทางตอบสนอง

Hilgard and Bower กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลจากการฝึกฝนและประสบการณ์ แต่มีใช้ผลจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณ หรือ วุฒิกาวะ หรือจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของร่างกาย เช่น ความเมื่อยล้า พิษของยา เป็นต้น

Procter (1968 : 85) กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนจะไม่ได้เรียนรู้โดยเพียงแต่นั่ง แล้วก็ฟังเท่านั้น และครูก็จะไม่สามารถสอนได้ดีโดยเพียงแต่พูดให้นักเรียนฟัง ภายใต้สภาพเช่นนี้ การเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นมากนัก การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ในแต่ละบุคคล เพราะการเรียนรู้ทั้งหมดเกี่ยวพันกับการเปลี่ยนแปลงในวิถีทางของความคิดและ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมของนักเรียน ดังนั้นการพัฒนาการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องรู้ว่าการเรียนรู้นั้นคืออะไรและเกิดขึ้นได้อย่างไร

Cronbach (อ้างใน มาลินี จุฑะรพ. 2539 : 55) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับมา

Garry and Kingsley (อ้างใน จันทนา พรหมศิริ. 2535 : 9) ได้อธิบายถึงลักษณะของการการเรียนรู้ว่ามี 3 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ เพราะมีวัตถุประสงค์ หรือแรงจูงใจ
2. การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบ เพื่อบรรลุถึงเป้าหมาย คือ การแก้ปัญหา

3. การตอบสนอง จะต้องกระทำจนเป็นนิสัย

มาลินี จุฑะรพ (2539 : 55) อธิบายถึงการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคล ได้รับมาและผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ (Knowledge) เช่น ความคิด ความเข้าใจ และความจำในเนื้อหาสาระต่าง ๆ
2. ทักษะ (Skill) เช่น การพูด การกระทำ และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ
3. ความรู้สึก (Affective) เช่น เจตคติ ขริบธรรม และค่านิยม

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 27) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับแนวการตอบสนอง การตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้งยังไม่ทำให้เรามั่นใจว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้วหรือยัง เพราะการตอบสนองครั้งแรกอาจเป็นการลองผิดลองถูก เราจะยังไม่พูดว่าเกิดการเรียนรู้แล้ว จนกว่าการตอบสนองต่อสิ่งเร้าจะเป็นนิสัย ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นต้องผ่านขั้นตอนดังนี้

1. มีสิ่งเร้า
2. ประสาทสัมผัสรับสิ่งเร้า
3. ตีความสิ่งเร้า
4. ทำการตอบสนองแบบลองผิดลองถูก
5. สังเกตผลการตอบสนอง
6. นำมาตีความใหม่และทำการตอบสนองใหม่
7. พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจนเป็นนิสัย

ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการเรียนรู้นั้น Bloom (1976 : 11) กล่าวถึง การเกิดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง เช่น ความคิดรวบยอด
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อเจตคติ ค่านิยม
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อให้เกิดทักษะ และความชำนาญ เช่น การว่ายน้ำ เล่นกีฬา

อาจสรุปได้ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่อาจมีผลสืบเนื่องจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน โดยมีเป้าหมาย คือวัตถุประสงค์ ตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาที่ตาม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ใน 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และความรู้สึกที่เป็นผลจากสิ่งเร้า สิ่งแวดล้อม ครู สื่อ อุปกรณ์การสอน ครอบครัวยุทธศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน แรงจูงใจ และมีการตอบสนองจากนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจ ใฝ่รู้เข้ามามีส่วนร่วมหลาย ๆ ครั้ง จนมีพัฒนาการเป็นนิสัยหรือพฤติกรรมในที่สุดแล้วจึงจะสามารถกล่าวได้ว่าการเรียนรู้เกิดสัมฤทธิ์ผลโดยสมบูรณ์

2.2.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้

Gagne' (อ้างใน กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2524 : 132) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้เรียน (The Learner)
 2. สิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสิ่งเร้าหมายถึงสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียนและสถานการณ์ต่าง ๆ หมายถึงสถานการณ์หลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียน
 3. การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้า
- แต่ในขณะที่ เชียรศรี วิวิธศิริ (2527 : 23-24) กล่าวว่า สิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ
1. ตัวผู้เรียนต้องมีความพร้อม มีความต้องการที่จะเรียน มีประสบการณ์มาบ้างแล้ว และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
 2. ตัวครู จะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีวิธีการเทคนิคที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้หลายวิธี และแต่ละวิธีที่ใช้ต้องเหมาะสมกับแต่ละเนื้อหาวิชา และต้องรู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนเพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจง่าย
 3. สิ่งแวดล้อม ต้องมีบรรยากาศในชั้นเรียนดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน มีสถานที่เรียน ตลอดจนอุปกรณ์ เช่น ม้านั่ง โต๊ะเรียนที่อำนวยความสะดวก และเหมาะสม สถานที่เรียนต้องมีอากาศถ่ายเทดี อยู่ห่างไกลจากสิ่งรบกวน และแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ ทางไปมาสะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สอดคล้องกับ ปราณี รามสูต (2528 : 79-82) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ และความพร้อม ในการเรียนรู้ใด ๆ ถ้าบุคคลถึงวุฒิภาวะและมีความพร้อมจะเรียนรู้ได้ดีกว่าที่ยังไม่ถึงวุฒิภาวะ และไม่มีความพร้อม ความสามารถในการเรียนรู้จากเด็กวัยรุ่นจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่จะคงที่จากวัยผู้ใหญ่ถึงวัยชราจะลดลง ประสบการณ์เดิม ความบกพร่องทางกาย ยังมีความบกพร่องมากเท่าใด ความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ก็น้อยลงเท่านั้น แรงจูงใจในการเรียน เช่น รากฐานทางทัศนคติต่อครู ต่อวิชาเรียนความสนใจและความต้องการที่จะอยากรู้อยากเห็นในส่วนที่เรียน

2. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับบทเรียน เช่น ความยากง่ายของบทเรียนถ้าเป็นบทเรียนที่ง่าย ผลการเรียนรู้ย่อมดีกว่าการมีความหมายของบทเรียน ถ้าผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่มีความหมายเป็นที่สนใจของเขา ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าความยาวของบทเรียน บทเรียนสั้น ๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีกว่าบทเรียนที่ยาว ตัวรบกวนจากบทเรียนอื่น หรือจากกิจกรรมอื่นจะขัดขวางการเรียนรู้ในสิ่งนั้น ๆ ไม่ว่าตัวรบกวนนั้นจะเป็นกิจกรรมก่อนหรือหลังการเรียนรู้

3. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับวิธีเรียนวิธีสอน เช่น กิจกรรมในการเรียนการสอน ครูควรเลือกกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดแก่นักเรียน ตามเนื้อหาวิชาและโอกาส การให้รางวัลและลงโทษ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน การให้คำแนะนำในการเรียน โดยครูแนะนำให้ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น

4. องค์ประกอบจากสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับครู สภาพของโต๊ะ เก้าอี้ ทิศทางลม แสงสว่าง ความสะอาด ความเป็นระเบียบ

สมใจ ลักษณะ (2519 : 80-81) กล่าวว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ผู้สอนควรคำนึงถึงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ คือ ความพร้อมของผู้เรียน แรงจูงใจ ให้โอกาสนำความรู้เดิมไปแก้ปัญหาในสภาพการณ์ที่ต่างกัน มีโอกาสฝึกฝนในทักษะใหม่ ๆ ให้ผู้เรียนทราบผลความก้าวหน้า และข้อผิดพลาดของตน เสริมแรงในผลการเรียนรู้หรือพฤติกรรมที่ถูกต้อง เป็นที่พอใจ เน้นการสร้างเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน ขจัดอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นปัญหาทางอารมณ์

ในทำนองเดียวกัน วณิช บรรจง และคณะ (2514 : 87) กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ มีดังนี้

1. การจูงใจ การเรียนรู้จำเป็นต้องมีมูลเหตุจูงใจ ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน การจูงใจอาจทำได้โดยการให้รางวัลและการลงโทษ การให้คะแนน การยอมรับนับถือจากผู้อื่น ความสำเร็จในการทำงาน การรู้จุดมุ่งหมายของการเรียน

2. ตัวครู ต้องเป็นคนดีในทุก ๆ ด้าน ควรเป็นผู้ที่รักในวิชาที่ตนสอนและต้องปลูกฝังความรักความสนใจ และความเข้าใจในตัวเด็ก สนใจผู้เรียน นอกจากนี้ต้องรู้จักใช้กลยุทธ์ของการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของลักษณะวิชา ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ให้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์

3. สิ่งแวดล้อมทั้งทางครอบครัว และทางโรงเรียน โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน มีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เช่น สภาพของห้องเรียนที่น่าอยู่น่าอาศัย อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน

4. อุปกรณ์การศึกษาหรือเครื่องมือที่ครูนำมาประกอบการสอน ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริง ทักษะต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง ช่วยเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียน ไม่เบื่อหน่ายและรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

5. วินัย เป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันด้วยความเรียบร้อย และมีความสุขช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างเรียบร้อย ซึ่งจะส่งผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. การวัดและการประเมินผลการศึกษา จะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างแจ่มชัด ทำให้สามารถปรับปรุงผลการเรียนทั้งรายบุคคลและส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

กล่าวได้ว่านักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบแรกของการเรียนรู้ การเรียนรู้นั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน นักเรียนเป็นผู้ที่รู้ด้วยตนเอง พบเอง เห็นเอง และเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง นอกจากนี้ในการเรียนรู้ยังต้องพิจารณาองค์ประกอบด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะมนุษย์เรามีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความถนัด ความแตกต่างทั้ง 5 ด้านนี้ เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยตรง อันจะเป็นผลให้มนุษย์เรามีการรับรู้ได้แตกต่างกัน

2.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Theories of Learning) เป็นพื้นฐานเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้จะเป็นหลักของการสอนและวิธีการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เห็นชัด สามารถวัดได้ สังเกตได้และทดสอบได้ แนวความคิดของกลุ่มนี้ถือว่าสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้นถ้าหากได้รับการเสริมแรง แต่นักจิตวิทยาบางคนในกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วย และได้เสนอความคิดเห็นว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้ามีความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2523 : 23) ได้สรุปแนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมไว้ว่า พฤติกรรมทุกอย่างจะต้องมีสาเหตุ สาเหตุนั้นมาจากวัตถุหรืออินทรีย์ ซึ่งเรียกว่าสิ่งเร้า (Stimulus) เมื่อมากระตุ้นอินทรีย์ จะมีพฤติกรรมแสดงออกมาเรียกว่า การตอบสนอง (Response) ซึ่งก็คือ พฤติกรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าอินทรีย์นั่นเอง

กลุ่มพฤติกรรมนิยมสามารถจำแนกทฤษฎีการเรียนรู้หลัก ๆ ได้ 3 ทฤษฎี (พรวณีย์ ช. เจนจิต. 2538 : 275-351)

1. Classical Conditioning หมายถึง การเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม ซึ่งมีลักษณะการเกิดตามลำดับขั้น ดังนี้

1.1 ผู้เรียนมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง โดยไม่สามารถบังคับได้ มีการสะท้อนกลับ (Reflex) ที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการเรียนรู้ (Unlearned หรือ Unconditioned) เป็นไปโดยอัตโนมัติ ผู้เรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมได้

1.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นเพราะความใกล้ชิด และการฝึกหัด โดยการนำสิ่งเร้าที่มีลักษณะเป็นกลาง คือ ไม่สามารถทำให้เกิดการตอบสนองได้มาเป็น Conditioned Stimulus (CS) โดยนำมาควบคู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการตอบสนองโดยอัตโนมัติในเวลาใกล้เคียงกัน และทำซ้ำ ๆ ในที่สุดสิ่งเร้าที่เป็นกลางจะมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองในช่วงที่ผู้เรียนเกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เคยเป็นกลางนั้นเรียกว่า เกิดการเรียนรู้ ชนิดมี Conditioned

2. Operant Conditioning ทฤษฎีนี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการเสริมแรงโดย Skinner มีความคิดเห็นว่า การเสริมแรงจะมีส่วนช่วยให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะที่ว่าอัตราการแสดงการกระทำต่าง ๆ มักจะมีการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เสมอ ๆ พฤติกรรมใดก็ตามที่ได้เป็นการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่ว่าเป็นผลของอัตราการตอบสนองซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ เราเรียกสิ่งที่ทำให้อัตราการตอบสนองของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า ตัวเสริมแรง แต่ถ้าพฤติกรรมใดก็ตามไม่มีการเปลี่ยนแปลงแล้ว หลักการของทฤษฎีนี้ถือว่าพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับการเสริมแรง

ทฤษฎีของ Skinner นี้อาจนำมาใช้ในการวัดพฤติกรรมหรือปลูกฝังพฤติกรรม หรือสร้างลักษณะนิสัยใหม่ ๆ ได้ วิธีการวัดพฤติกรรมนี้จำเป็นจะต้องใช้สิ่งเสริมแรง เข้าช่วยในระยะที่ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่จะต้องการปลูกฝัง นั่นคือถ้าผู้เรียนกระทำพฤติกรรมตามที่ต้องการจะให้เกิดพฤติกรรมแล้วจะต้องรีบให้รางวัลโดยทันที

3. Social Learning หรือ การเรียนรู้ทางสังคม Bandura มีความเห็นว่า คนเรียนรู้ที่จะสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ (ซึ่งตัวแบบอาจจะได้รับแรงเสริมหรือไม่ได้รับก็ได้) กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมจะประกอบด้วย

3.1 ความใส่ใจ (Attention) จัดได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจในการเรียนรู้ โดยการสังเกตหรือเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การจดจำ (Retention) เมื่อผู้เรียนมีความใส่ใจในการเรียน ผู้เรียนก็จะสามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้

3.3 การลอกเลียนแบบ (Reproduction) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปรสภาพสิ่งที่จำได้ ออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมที่เหมือนหรือใกล้เคียงตัวแบบ

3.4 แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง การเสริมแรง ซึ่งการเสริมแรงอาจจะมาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง หรือจากการคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลเหมือนตัวแบบ (Vicarious) หรือจากการที่ตั้งมาตรฐานด้วยตนเอง (Self- Reinforcement)

และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า พฤติกรรมทางสังคมหลาย ๆ ชนิด เช่น ความก้าวร้าวอาจจะเรียนรู้ได้โดยการเลียนแบบจากตัวแบบ นอกจากนั้นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการก็สามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบ เช่น ความมานะพยายาม ความเชื่อมั่น ในตัวเอง และทักษะทางสติปัญญา

2. ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจหรือทฤษฎีปัญญา (Cognitive Theories)

พรณี ข. เจนจิต (2538 : 404-406) ได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้มีความเห็นว่าการศึกษาพฤติกรรมควรเน้นความสำคัญของกระบวนการคิด และการรับรู้ของคน ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าคนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพที่สมดุล ดังนั้นการที่เด็กได้มีโอกาสเรียนตามความต้องการ และความสนใจของตน จะเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็กมากกว่าที่ครูหรือผู้อื่นจะบอกให้ ซึ่งก็คือ “การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้ได้มาจากหลักการของ Field theory ซึ่ง Lewin เป็นผู้เสนอไว้ ทฤษฎีนี้เน้นเกี่ยวกับการรับรู้ของคนซึ่งจะได้รับอิทธิพลทั้งจากวิธีการที่คนจัดสิ่งเร้าเพื่อให้เกิดการรับรู้หรือจากประสบการณ์ หรือจากความสนใจของบุคคล Lewin ได้อธิบายเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมของคนอันเนื่องมาจากการรับรู้ด้วย “Life Space” ซึ่งคนจะแสดงพฤติกรรมตามสิ่งที่ตนรับรู้ภายใน Life Space นั้น ๆ ซึ่งถือว่าเป็น สิ่งแวดล้อมตามที่เรารับรู้ ดังนั้น ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของคน จำเป็นจะต้องรู้ทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับคน ๆ นั้นภายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยเฉพาะ แต่มีหลักการบางอย่างของจิตวิทยากลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม Gestal ซึ่งเน้นเกี่ยวกับเรื่องความเข้าใจอย่างแท้จริง Bruner ได้ชี้ให้เห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้น วิธีที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และจำสิ่งที่เรียนไปแล้วได้คือการใช้ “เค้าโครง” หรือ “โครงสร้าง” เพื่อช่วยให้เด็กมองเห็นภาพรวมของสิ่งที่จะเรียนทั้งหมด ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถเข้าใจหลักการของสิ่งที่เรียน ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ ได้อีก นอกจากนั้นยังเป็นลู่ทางที่เด็กจะสามารถเรียนสิ่งอื่นที่ยู่ยากซับซ้อนได้ต่อไป

ในด้านการจัดการเรียนการสอนนักจิตวิทยากลุ่มนี้ ได้เสนอให้ใช้เทคนิคของ Discovery ซึ่งหมายถึง การที่ให้เด็กได้ค้นพบวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจากการที่เด็กทำได้ด้วยตนเองเช่นนั้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และทำให้เด็กคุ้นเคยกับทักษะของการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังมีการใช้เทคนิคของการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง การเปิดโอกาสให้เด็กทำผิดพลาดและการคิดผิด เพื่อที่จะได้ทราบความคิดของเด็ก ตลอดจนการใช้เทคนิคการสอบถาม (Inquiry) เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการตั้งคำถาม

ในขณะที่หลักการของ Discovery กล่าวว่าการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบ ถ้าใช้กับการศึกษาระบบเปิด ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องกิจกรรม การจัดศูนย์การเรียนรู้ ความร่วมมือและการวางแผนของแต่ละบุคคล เทคนิคที่จะใช้ คือ การให้เด็กทำข้อตกลงที่จะทำโครงการใดโครงการหนึ่งให้สำเร็จ การทำงานของเด็กไม่ว่าจะเป็นงานส่วนบุคคลหรืองานกลุ่มก็ตามจะได้รับการกระตุ้น ให้มองเห็นลู่ทางที่จะประสบความสำเร็จ มิใช่เป็นการปล่อยให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบเองโดยไม่รู้ทิศทาง ซึ่งจะทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาตามแนวความคิดของกลุ่มนี้ได้ให้ความสนใจกับการจัดการเรียนการสอนในลักษณะ Espository ซึ่งก็คือ การสอนที่ครูให้ทั้งหลักเกณฑ์และผลลัพธ์ แต่เป็นไปในลักษณะที่ผู้เรียนเรียนอย่างรู้ความหมาย โดยที่ถือว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าในการเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นผู้เรียนเคยมีพื้นฐานเดิมซึ่งสามารถเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ได้ ไม่ได้เป็นการเรียน สิ่งใหม่ทั้งหมดโดยไม่ได้นำความรู้เดิมมาใช้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นการจัดการเรียนการสอนก็จะเป็นไปในลักษณะของการท่องจำ

3. ทฤษฎีของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanisticism)

กลุ่มมนุษยนิยมจะคำนึงถึงความเป็นคนของคน จะมองธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะที่ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับความคิดที่ติดตัวมาแต่กำเนิด มนุษย์เป็นผู้ที่มีอิสระสามารถที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม มีอิสระเสรีภาพที่จะเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อน ซึ่งรวมทั้งตนเองด้วย มนุษย์เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและเป็นผู้สร้างสรรค์สังคม

Maslow (อ้างใน พรรณี ข. เจนจิต. 2538 : 438-439) ได้เสนอแนวความคิดใหม่ เรียกว่า Third Force Psychology ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่า “ถ้าให้อิสระแก่เด็ก เด็กจะเลือกสิ่งที่ดีสำหรับตนเอง พ่อแม่และครูได้รับการกระตุ้นให้มีความไว้วางใจในตัวเด็กและควรเปิดโอกาสและช่วยให้เด็กเจริญเติบโตต่อไป ไม่ใช่ใช้วิธีการควบคุมและบงการชีวิตของเด็กทั้งหมดเพื่อให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ

สอดคล้อง Rogers (อ้างใน พรรณี ข. เจนจิต. 2538 : 440 - 441) ได้เสนอทฤษฎีให้คำปรึกษาแบบ “Client Centered” เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนแล้วจะออกมาในลักษณะของ “ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” และลักษณะของครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อ มีศรัทธาในความเป็นคนของคน การที่เชื่อและไว้วางใจในความสามารถของบุคคล จะช่วยให้

บุคคลนั้น ๆ พัฒนาศักยภาพของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้น ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกวิธีการที่จะเรียนเอง นอกจากนั้นครูจะต้องมีลักษณะ จริงใจ เป็นคนตรง ไม่เสแสร้ง ในการสร้างสัมพันธภาพจะต้องเป็นตัวของตัวเองอย่างจริง ๆ สิ่งสำคัญก็คือครูจะต้องพยายามสื่อให้เด็กได้รับทราบถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่ครูมีต่อตัวเด็กให้ได้ ครูจะต้องให้เกียรตินักเรียนทั้งในแง่ของความรู้สึกและความคิดเห็นสิ่งสำคัญสำหรับเจตคติของการเป็นครู คือ ความสามารถที่จะเข้าใจปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภายในตัวเด็ก ตลอดจนการให้ความสำคัญถึงกระบวนการของการศึกษาที่จะมีผลต่อตัวเด็กเองด้วย

สรุปได้ว่า แนวความคิดของกลุ่มมนุษยนิยมที่เกี่ยวกับการศึกษา คือ นักเรียนควรจะได้รับความช่วยเหลือให้มีความเข้าใจในตนเองมีจุดยืนเป็นของตนเองอย่างชัดเจนว่าตนเองมีความต้องการสิ่งใดและมีจุดมุ่งหมายในชีวิตอย่างไร เพราะในปัจจุบันมีสิ่งที่จะต้องตัดสินใจเลือกมากมาย คนที่มีจุดยืนที่แน่นอนเท่านั้นจึงจะสามารถเลือกสิ่งที่มีความหมายและก่อให้เกิดความพึงพอใจให้กับตนเองได้ดีที่สุด นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความคิดเห็นตรงกันว่า เด็กควรได้รับความช่วยเหลือจากครูในทุกด้านไม่ใช่เฉพาะการได้รับความรู้ หรือการมีความเฉลียวฉลาดเพียงอย่างเดียว แต่ควรได้รับความช่วยเหลือให้รู้จักศึกษาและสำรวจเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและเรียนรู้ที่จะสื่ออารมณ์ความรู้สึกนี้ให้กับผู้อื่น ตลอดจนรู้จักวิธีที่จะระบายอารมณ์ความรู้สึก และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด เจตคติ และจุดมุ่งหมายความต้องการของตนเอง

4. ทฤษฎีผสมผสาน (Integrated Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne (อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 86-88)

ได้ผสมผสานทฤษฎีพฤติกรรมนิยมกับทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ แล้วสรุปเป็น 8 ขั้นตอนในการเรียนรู้

1. การเรียนรู้สัญลักษณ์ (Sign Learning) เป็นการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับต่ำสุด เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างไม่ตั้งใจ เช่น จากการทดลองการหลั่งน้ำลายของสุนัข เมื่อสุนัขได้ยินเสียงกระดิ่ง ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไขของ Pavlov การเรียนรู้สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่เราสามารถสังเกตเห็นจากชีวิตประจำวันของเรา ได้แก่ การกระพริบตา เมื่อมีของมากระทบตาเรา
2. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Learning) เป็นการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายต่อสิ่งเร้า เป็นการเน้นข้อต่อระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยผู้เรียนเป็นผู้กระทำเอง เช่น การทดลองจิกเป็นสี่ของนกพิราบจากการทดลองของ Skinner
3. การเรียนรู้การเชื่อมโยง (Chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองติดต่อกันเป็นการเรียนรู้ในด้านทักษะ เช่น การเขียน การอ่าน การพิมพ์ดีด และการเล่นดนตรี เป็นต้น

4. การเชื่อมโยงทางภาษา (Verbal Association) เป็นการเชื่อมโยงความหมายทางภาษา โดยออกมาเป็นคำพูด แล้วจึงใช้ตัวอักษร เช่น การเรียนการใช้ภาษา รวมทั้งการเขียนตัวอักษรด้วย

5. การแยกประเภท (Multiple Discrimination Learning) เป็นความสามารถในการแยกสิ่งเร้าและการตอบสนอง ผู้เรียนเห็นความแตกต่างของสิ่งของประเภทเดียวกัน เป็นการจำแนกความแตกต่างด้านทักษะและภาษา สามารถแยกลักษณะของลายเส้นจากหมึกเขียนได้

6. การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept Learning) เป็นความสามารถที่ผู้เรียนมองเห็นลักษณะร่วมของสิ่งต่าง ๆ เช่น เมื่อนึกถึงวิทยุก็นึกถึงความถี่ของเสียง การใช้ไฟฟ้าและแบตเตอรี่ การรับฟังข่าวสารบันเทิงได้

7. การเรียนรู้หลักการ (Principle Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการนำความคิดรวบยอดสองความคิดหรือมากกว่านั้นมาสัมพันธ์กัน แล้วสรุปตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น เช่น ไฟฟ้าเป็นสื่อ นำความร้อน

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem-Solving Learning) การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา เกิดขึ้นจากที่ผู้เรียนนำหลักการที่มีประสบการณ์มาก่อนมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและปัญหา เช่น ไฟฟ้าเป็นสื่อ นำความร้อน เราก็นำไฟฟ้ามาใช้หุงต้มได้

ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการผสมผสานหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีต่าง ๆ เข้ามาด้วยกัน เพื่อให้ให้นักเรียน สามารถเลือกใช้หรือเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ซึ่งทั้งหมดนี้ จะต้องมีการผสมผสานหลักทฤษฎีเข้าด้วยกัน การจัดกระบวนการให้เชื่อมโยงถ่ายโอนความรู้หรือ แยกแยะให้เห็นความแตกต่าง แล้วเอาความรู้พื้นฐานของตนมาร่วมคิดประกอบก่อนตัดสินใจ ตอบสนอง หรือแก้ปัญหานั้น ๆ

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้

Gagné and Briggs (อังกิน ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 88-94) ได้แบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัจจัยภายนอก (External Factors) เป็นปัจจัยเดิมของการเรียนรู้ ได้แก่

1.1 การต่อเนื่อง (Contiguity) การให้ผู้เรียนเรียนรู้ โดยการให้สิ่งเร้าพร้อมกับการให้ผู้เรียนตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ

1.2 การทำซ้ำ (Repetition) คือ การให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้สิ่งเร้าแล้วตอบสนองหลาย ๆ ครั้งจนสามารถเรียนรู้ได้

1.3 การให้การเสริมแรง (Reinforcement) คือ การเสริมกำลังใจให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้

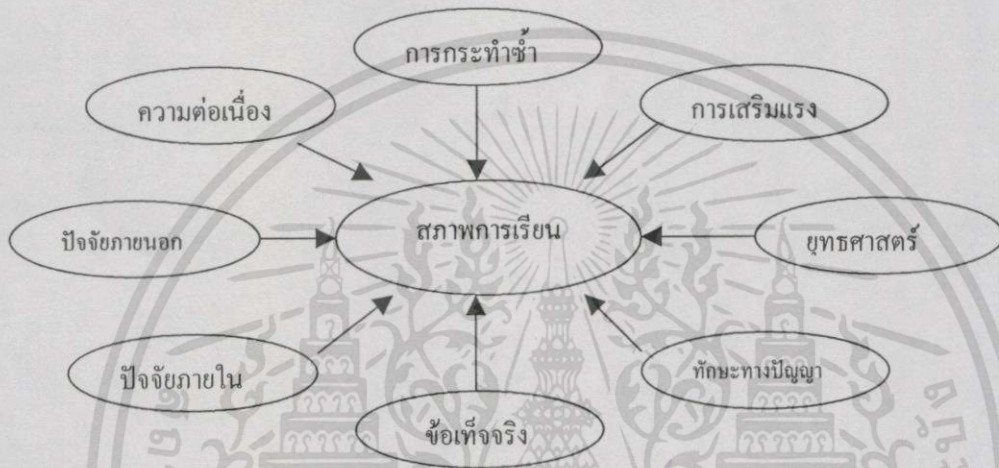
2. ปัจจัยภายใน (Internal Factors) เป็นสิ่งภายในที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 ข้อเท็จจริง (Factual Information) อาจเรียนขณะนั้นหรือระลึกจากที่เคยเรียนมาแล้ว

2.2 ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้โดยระลึกจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา

2.3 ยุทธศาสตร์ (Strategies) หมายถึง สมรรถภาพที่ควบคุมการเรียนรู้ ความตั้งใจ การจำและพฤติกรรมความคิดของมนุษย์ เป็นกระบวนการทำงานภายในสมองของมนุษย์ ผู้เรียนอาจได้รับแนวทางในขณะเรียนหรือกระตุ้นตนเองจากที่เคยฝึกมาก่อน

ภาพที่ 2.1 แสดงปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเรียนรู้

Gagne ได้เสนอการจัดสภาพการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยภายนอก ให้สัมพันธ์กับปัจจัยภายในของผู้เรียนดังนี้ กระบวนการความตั้งใจ การเก็บข้อมูลไว้ในความจำระยะสั้น การใส่รหัสข้อมูลเป็นการเปลี่ยนรูปของความคิดรวบยอดเป็นข้อมูลที่มีความหมาย การเก็บข้อมูลที่ถูกลบเปลี่ยนเป็นรหัสนี้จะเก็บไว้ในความจำระยะยาว การเรียกคืน เพื่อแสดงว่าการเรียนรู้ถูกต้อง สิ่งที่เรียนจะต้องรับการเรียกคืนจากความจำระยะยาว การทำให้เกิดการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรม ดังนั้น การจัดสภาพปัจจัยภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ต้องสัมพันธ์กับปัจจัยภายใน ซึ่ง Gagne ได้แบ่งไว้เป็น 8 เหตุการณ์ด้วยกันคือ

1. ขั้นจูงใจ (Motivation Phase) ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เมื่อได้รับแรงจูงใจ
2. ขั้นการรับรู้ (Apprehending Phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนรับรู้สิ่งจูงใจ ทำให้เกิดความตั้งใจที่จะเรียนรู้
3. ขั้นการเรียนรู้ (Acquisition Phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ข้อมูลที่ต้องการรับรู้ ผู้เรียนรับไว้ในความจำระยะสั้น และจัดเข้ารหัสความจำระยะยาว

4. ขั้นการจำ (Retention Phase) ข้อมูลที่ได้รับการเข้ารหัสในความจำระยะยาวจะถูกนำเก็บไว้
5. ขั้นระลึกได้ (Recall Phase) ผู้เรียนจะต้องระลึกสิ่งที่เรียนได้ เพื่อจะได้ก่อพฤติกรรม
6. ขั้นสรุป (Generalization Phase) เป็นการสรุปจากสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว
7. ขั้นแสดงความพฤติกรรม (Performance Phase) เป็นขั้นที่เห็นได้จากการตอบสนองของผู้เรียน
8. ขั้นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Phase) เป็นการแสดงออกในสิ่งที่เรียกว่า เขาได้พอใจในสิ่งที่เรียนหรือไม่

หลักการเรียนรู้ของ Gagne' and Briggs มีดังนี้ หลักการสอนที่ได้มาจากหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีใหม่ ในเรื่องรูปแบบกระบวนการจัดเก็บข้อมูลหลักการจัดสภาพการเรียนรู้ว่า จะต้องเป็นไปตามประเภทการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่แตกต่างกัน หลักการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นระบบ การนำหลักการเรียนรู้ของ Gagne' ที่ครูสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอน มีดังนี้

1. ได้รับความสนใจ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน
2. แจ้งวัตถุประสงค์ในเรื่องที่เรียน
3. ทบทวนความรู้เดิม ก่อนจะเริ่มบทเรียนใหม่
4. เสนอบทเรียนใหม่ โดยใช้อุปกรณ์มาช่วย
5. ระบุให้แนวทางความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนจะฝึกทักษะปฏิบัติได้
6. ผู้เรียนฝึกทักษะปฏิบัติ
7. ผู้เรียนทราบผลของการฝึกทักษะปฏิบัติ
8. ประเมินผลการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์
9. เน้นให้เกิดความแม่นยำและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้นั้น จะแบ่งออกเป็นปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ความต่อเนื่อง การทำซ้ำ และการเสริมแรง ส่วนปัจจัยภายในประกอบด้วยข้อเท็จจริง ทักษะทางปัญญา และยุทธศาสตร์ ปัจจัยทั้งภายนอกและภายในจะต้องประกอบกัน สัมพันธ์กันจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอนได้ต่อไป

2.3 รูปแบบการเรียน

ความหมายของรูปแบบการเรียน ได้มีผู้นิยามไว้มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะครอบคลุมเนื้อหา แนวคิด วิธีการหาความรู้ ลักษณะ การเรียน สิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงได้ประมวลความหมายเข้าด้วยกัน ดังนี้ รูปแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะและวิธีการที่นักเรียนชอบใช้ในการเรียนรู้ หรือความชอบของแต่ละบุคคลที่แสดงออกทางพฤติกรรมในการรับรู้ การแก้ปัญหา การคิด การเรียบเรียงข้อมูลความรู้ ภายใต้เงื่อนไขของสภาพแวดล้อม อารมณ์ สังคม ความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลนั้น และเป็นลักษณะที่สังเกตได้

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2544 : 6) กล่าวว่า นักจิตวิทยาได้จัดรูปแบบการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้หลายประเภท หากพิจารณาจากการใช้ประสาทสัมผัสในการรับข้อมูลเข้าสู่สมองจะพบว่ามนุษย์มีการรับรู้ได้ 3 ทาง ได้แก่ การรับรู้ทางสายตา (Visual Perceptors) การรับรู้ทางโสตประสาท (Auditory Perceptors) และการรับรู้ทางร่างกายและความรู้สึก (Kinesthetic Perceptors) ซึ่งสามารถนำมาจัดเป็นรูปแบบการเรียนรู้ได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ โดยผู้เรียนแต่ละประเภทจะมีความแตกต่างกันคือ

1. ผู้เรียนรู้ทางสายตา (Visual Learner)

เป็นพวกที่เรียนรู้ได้ดีถ้าเรียนจากรูปภาพ แผนภูมิ แผนผังหรือจากเนื้อหาที่เขียนเป็นเรื่องราว เวลาจะนึกถึงเหตุการณ์ใดก็จะนึกถึงภาพเหมือนกับเวลาที่ดูภาพยนตร์คือมองเห็นเป็นภาพที่สามารถเคลื่อนไหวบนจอฉายหนังได้ เนื่องจากระบบเก็บความจำได้จัดเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้เป็นภาพลักษณะของคำพูดที่คนกลุ่มนี้ชอบใช้ เช่น “ฉันเห็น” หรือ “ฉันเห็นเป็นภาพ...”

พวก Visual Learner จะเรียนได้ดีถ้าครูบรรยายเป็นเรื่องราว และทำข้อสอบได้ดีถ้าครูออกข้อสอบในลักษณะที่ผูกเป็นเรื่องราว นักเรียนคนใดที่เป็นนักอ่าน เวลาอ่านเนื้อหาในตำราเรียนที่ผู้เขียนบรรยายในลักษณะของความรู้ ก็จะนำเรื่องที่อ่านมาผูกโยงเป็นเรื่องราวเพื่อให้ตนสามารถจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เด็ก ๆ ที่เป็น Visual Learner ถ้าได้เรียนเนื้อหาที่ครูนำมาเล่าเป็นเรื่อง ๆ จะนั่งเงียบ สนใจเรียน และสามารถเขียนผูกโยงเป็นเรื่องราวได้ดี

ผู้ที่เรียนได้ดีทางสายตาควรเลือกเรียนทางด้านสถาปัตยกรรม หรือด้านการออกแบบ และควรประกอบอาชีพมัณฑนากร วิศวกร หรือหมอผ่าตัด พวก Visual Learner จะพบประมาณ 60-65% ของประชากรทั้งหมด

2. ผู้ที่เรียนรู้ทางโสตประสาท (Auditory Learner)

เป็นพวกที่เรียนรู้ได้ดีที่สุด ถ้าได้ฟังหรือได้พูด จะไม่สนใจรูปภาพ ไม่สร้างภาพ และไม่ผูกเรื่องราวในสมองเป็นภาพเหมือนพวกที่เรียนรู้ทางสายตา แต่ชอบฟังเรื่องราวซ้ำ ๆ และชอบเล่าเรื่องให้คนอื่นฟัง คุณลักษณะพิเศษของคนกลุ่มนี้ ได้แก่ การมีทักษะในการได้ยินหรือได้ฟังที่เหนือกว่าคนอื่น ดังนั้นจึงสามารถเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดละออ และรู้จักเลือกใช้คำพูด

ผู้เรียนที่เป็น Auditory Learner จะจดจำความรู้ได้ดีถ้าครูพูดให้ฟัง หากครูถามให้ตอบก็จะสามารถตอบได้ทันที แต่ถ้าครูมอบหมายให้ไปอ่านตำราล่วงหน้าจะจำไม่ได้กว่าจะได้ยินครูอธิบายให้ฟัง เวลาท่องหนังสือก็ต้องอ่านออกเสียงดัง ๆ ครูสามารถช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มนี้ได้โดยใช้

วิธีสอนแบบอภิปราย แต่ผู้เรียนทางโสตประสาทที่อาจถูกรบกวนจากเสียงอื่น ๆ จนทำให้เกิดความวอกแวก เสียสมาธิในการฟังได้ง่ายเช่นกัน

ในด้านการคิด มักจะคิดเป็นคำพูด และชอบว่า “ฉันได้ยินมาว่า.....หรือฉันได้ฟังมาเหมือนกับว่า.....”

พวก Auditory Learner จะพบประมาณ 30-35% ของประชากรทั้งหมด และมักพบในกลุ่มที่เรียนด้านดนตรี กฎหมายหรือการเมือง ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นนักดนตรี พิธีกรทางวิทยุและโทรทัศน์ นักจัดรายการเพลง (Disc Jockey) นักจิตวิทยา นักการเมือง เป็นต้น

3. ผู้เรียนรู้อย่างร่างกายและความรู้สึก (Kinesthetic Learner)

เป็นพวกที่เรียนโดยผ่านการรับรู้ทางความรู้สึก การเคลื่อนไหว และร่างกาย จึงสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีหากได้มีการสัมผัสและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน เวลานั่งในห้องเรียนจะนั่งแบบอยู่ไม่สุข นั่งไม่คิดที่ ไม่สนใจบทเรียน และไม่สามารถทำให้จดจ่ออยู่กับบทเรียนเป็นเวลานาน ๆ ได้ คือ ให้นั่งฟังมองกระดานตลอดเวลาแบบพวก Visual Learner ไม่ได้ ครูสามารถสังเกตบุคลิกภาพของเด็กที่เป็น Kinesthetic Learner ได้จากคำพูดที่ว่า “ฉันรู้สึกว้าว.....”

พวกที่เป็น Kinesthetic Learner จะไม่ค่อยมีโอกาสเป็นพวก Visual Learner จึงเป็นกลุ่มที่มีปัญหามากหากครูผู้สอนให้ออกไปยืนเล่าเรื่องต่าง ๆ หน้าชั้นเรียนหรือให้รายงานความรู้ที่ต้องนำมาจัดเรียงใหม่อย่างเป็นระบบระเบียบ เพราะไม่สามารถจะทำได้ ครูที่ยังนิยมใช้วิธีสอนแบบเก่าๆ อย่างเช่นใช้วิธีบรรยายตลอดชั่วโมง จะยิ่งทำให้เด็กเหล่านี้มีปัญหามากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าความรู้สึกของเด็กเหล่านี้ได้ถูกนำไปผูกโยงกับอดีตหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะสิ่งที่เป็นปัจจุบันเท่านั้น ไม่ได้ผูกโยงกับอดีตหรือเหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึงในอนาคต ครูจึงควรช่วยเหลือพวก Kinesthetic Learner ให้เรียนรู้ได้มากขึ้น โดยการให้แสดงออกหรือให้ปฏิบัติจริง เช่น ให้เล่นละครแสดงบทบาทสมมติ สาธิต ทำการทดลอง หรือให้พูดประกอบการแสดงท่าทาง เป็นต้น

พวก Kinesthetic Learner จะพบในประชากรประมาณ 5-10% เท่านั้น สาขาวิชาที่เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มนี้ได้แก่ วิชาก่อสร้าง วิชาพลศึกษา และควรประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับงานก่อสร้างอาคาร หรืองานด้านกีฬา เช่น เป็นกีฬา หรือประเภทที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์งานที่ต้องมีการเดิน การรำ และการเคลื่อนไหว เป็นต้น

ในบรรดารูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 3 ประเภท ดังที่กล่าวมาแล้ว พวกที่เป็น Auditory Learner จะพูดมากที่สุด และมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนมากที่สุดเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ข้อสอบที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน (โดยเฉพาะข้อสอบอัตนัย) จึงเกิดปัญหามากที่สุดกับนักเรียนที่เป็น Auditory Learner กับ Kinesthetic Learner แต่จะไม่ใช่ปัญหากับนักเรียนที่เป็น Visual Learner เนื่องจากนักเรียนกลุ่ม หลังนี้สามารถเรียนรู้ได้ดี ถ้าครูสอนแบบบรรยาย และสามารถทำข้อสอบประเภทที่สอบวัดความจำได้ดีด้วย

ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้สูง ลักษณะการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนี้ยังมีความแตกต่างกัน ดังที่ Anthony Grasha and Sheryl Reichman (อ้างใน วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 82) ได้จำแนกลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 6 แบบ คือ

1. แบบอิสระ (Independence) ลักษณะผู้เรียนแบบนี้ชอบที่จะคิดและทำงานหรือเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน มีความตั้งใจศึกษาเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ตนเองรู้สึกสำคัญ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง
 2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ผู้เรียนแบบนี้จะไม่สนใจการเรียนรู้เนื้อหาวิชาในชั้นเรียนตามแบบแผน (Traditional Classroom) ไม่มีส่วนร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และผู้สอนในห้องเรียน ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ทรรศนะของผู้เรียนแบบนี้ต่อห้องเรียนว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ
 3. แบบร่วมมือ (Collaboration) ผู้เรียนแบบนี้รู้สึกว่าเขาสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สถิติปัญหาและความสามารถซึ่งกันและกัน ผู้เรียนแบบนี้จะร่วมมือกับผู้สอนและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เห็นชั้นเรียนเป็นสถานที่สำหรับสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Social Interaction) เช่นเดียวกับสถานที่เรียนรู้เนื้อหาวิชา
 4. แบบพึ่งพา (Dependence) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้เป็นแบบที่แสดงความอยากเรียนรู้น้อย และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกบังคับ กำหนดให้เรียน ผู้เรียนเห็นผู้สอนและกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งของโครงสร้างความรู้ เป็นแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ (Source of Structure and support) เขาจะมองผู้มีความรู้เป็นแนวทาง และต้องการให้บอกว่าการทำอะไร ดังนั้นผู้เรียนแบบนี้จะไม่มีความคิดริเริ่ม หรือมีความคิดบางอย่างที่เป็นตัวของตัวเองที่จะอภิปราย
 5. แบบแข่งขัน (Competition) ผู้เรียนแบบนี้เรียนรู้เนื้อหาวิชาเพื่อที่จะทำให้ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขาารู้สึกว่าต้องแข่งขันกับผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับรางวัลจากชั้นเรียน เช่น คะแนนหรือคำชมผู้สอน ความสนใจของผู้สอน ความสนใจของผู้สอนเขามองชั้นเรียนเป็นสนามแข่งขันซึ่งจะต้องมีแพ้ชนะ และผู้เรียนมีความรู้สึกว่าจะต้องชนะเสมอ ผู้เรียนคนอื่น ๆ จึงมักจะ ไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมกับผู้เรียนแบบนี้
 6. แบบมีส่วนร่วม (Participation) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ต้องการที่จะเรียนรู้ เนื้อหาวิชาและชอบเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ให้มากที่สุดจากชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้สอนทำตามที่ได้ตกลงกันไว้ ผู้เรียนแบบนี้รู้สึกว่าควรที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่จะมีส่วนร่วมน้อยในกิจกรรมที่มีอยู่ในแนวทางของวิชาที่เรียน
- ส่วนลักษณะของนักเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของไทยนั้น เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้กล่าวไว้ว่าลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนชอบใช้มีอยู่ 3 แบบ ด้วยกัน

1. การศึกษาแบบมาว่า ซึ่งเป็นลักษณะการศึกษาที่แม่คอยป้อนความรู้ให้แก่ลูก นักศึกษาไม่จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าอะไรให้ลำบาก เพราะถึงเวลาอาจารย์ก็จะนำสูตรสำเร็จหรือศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

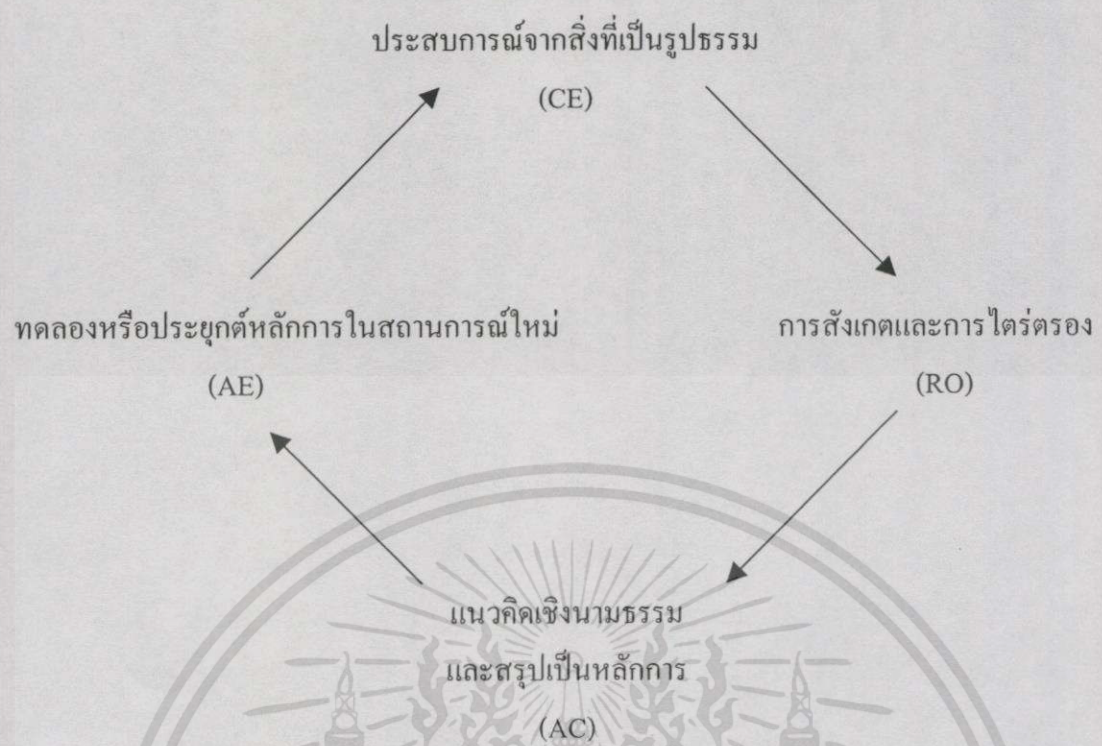
สำเร็จรูปนั้นมาให้เองอาจารย์ก็จะจำเนื้อหาวิชาจากตำราสอนนักศึกษาซึ่งความสามารถของการจำจากตำราก็จะทำได้เพียงแค่อ้อยละ 70 ของเนื้อหาวิชาทั้งหมดส่วนผู้เรียนก็จะสามารถรับความรู้ได้เพียงร้อยละ 49 ของผู้เขียนตำรา

2. การศึกษาแบบย่ำยา เป็นลักษณะของการศึกษาที่ผู้ศึกษาไม่ค่อยจะเอาใจใส่วิชาการมาตลอด ซึ่งอาจจะชอบทำกิจกรรมมากเกินไป จนกระทั่งไม่ค่อยได้เข้าชั้นเรียน เมื่อถึงเวลาใกล้สอบก็จะหยุดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ชั่วคราวแล้วก็เริ่มย่ำยาใหญ่ ในหัวสมองของตนเองพยายามจำอย่างขัดเขียด ให้เพื่อนติวให้ฟัง เมื่อสอบเสร็จวิชาหนึ่งก็พยายามทำสมองให้ว่างเปล่า แล้วก็ย่ำยาใหญ่วิชาต่อไปที่ละวิชา นักศึกษาประเภทนี้เมื่อจบไปมักจะบ่นว่าไม่ได้ว่ารู้อะไรเท่าไร ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ส่วนคุณลักษณะของอาจารย์ที่เหมาะสมกับนักศึกษาแบบนี้คือ อาจารย์ที่สนใจงานบริหารและงานข้างนอกมหาวิทยาลัย พอใกล้เวลาสอน ก็จะใช้วิธีการย่ำยาใหญ่เหมือนนักศึกษาเช่นเดียวกัน

3. การศึกษาแบบไวไว ผู้ที่นิยมการศึกษาแบบนี้มักจะเป็นผู้ที่มีความคิดอันคับแคบและมักจะคิดว่าโลกนี้มีวิชาการแบบสำเร็จรูป ศาสตร์สำเร็จรูปที่บอกว่าจะไรดีอะไรไม่ดี อะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ผู้เรียนมักไม่สนใจกิจกรรมเสริมหลักสูตรเลย ไม่สนใจเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมภายนอกมุ่งสนใจแต่วิชาการที่อาจารย์สอน เพราะมีเป้าหมายว่าจะทำให้ได้เกรดดี ๆ จบ ๆ ไว ๆ บุคคลพวกนี้เมื่อจบออกไปแล้วทำงานไม่เป็น เมื่อพบกับคำถามหรือปัญหาอะไรที่ไม่ตรงกับที่เรียนมา จะจนปัญญาตอบไม่ได้ส่วนอาจารย์ที่นิยมการสอนแบบนี้มักจะเป็นผู้ที่เคยกระทำมาเช่นเดียวกับสมัยเมื่อเป็นนิสิต เมื่อมาเป็นอาจารย์แล้วก็ยังไม่สามารถคิดอะไร ได้มากกว่าที่เคยเรียนมา

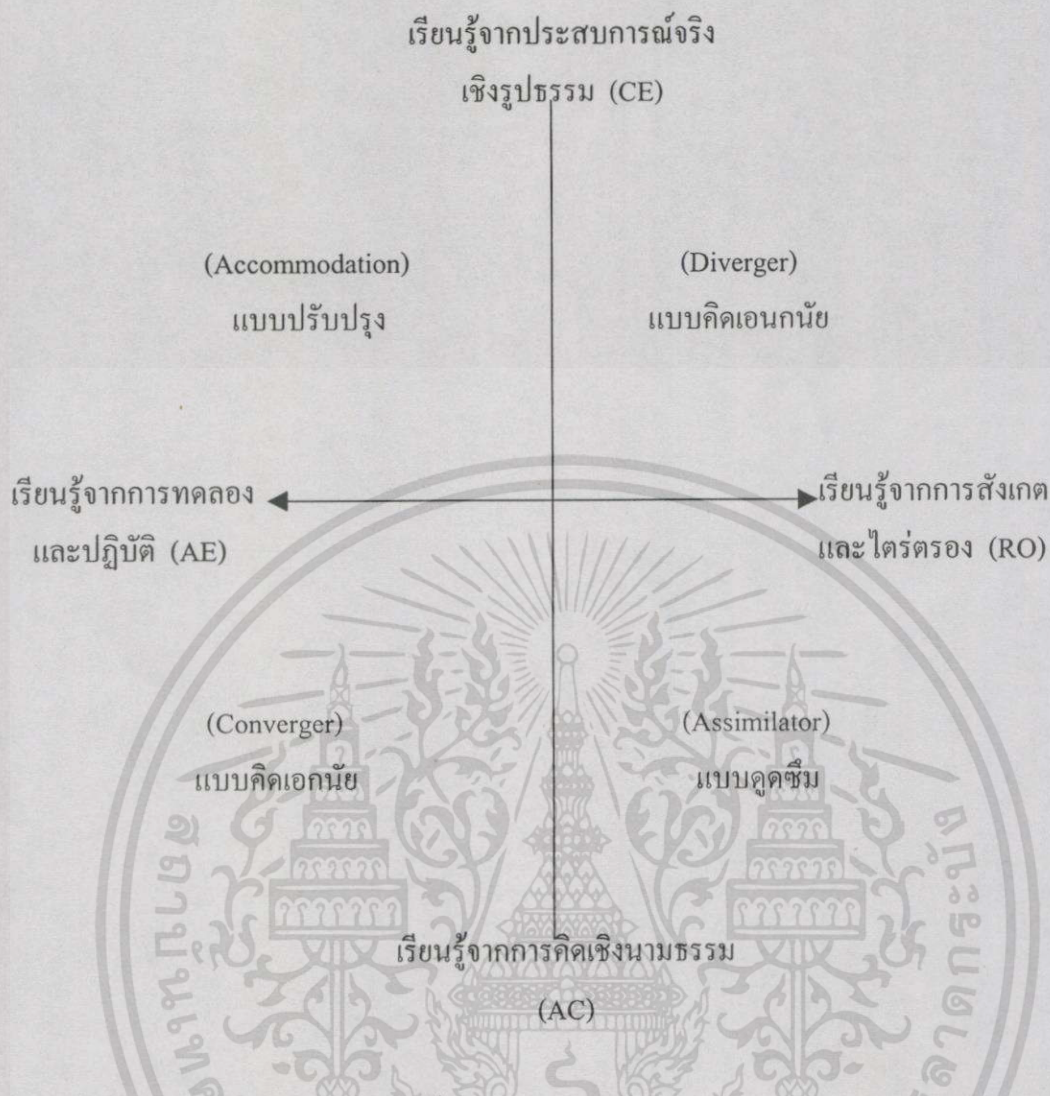
รูปแบบการเรียนตามแนวคิดของ Kolb (อ้างใน สุนทร อิศริยะชัยกุล. 2541 : 15)

กระบวนการเรียนรู้เป็นวัฏจักร 4 ขั้น คือ ประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) การสังเกตและการไตร่ตรอง (Observation and Reflections) การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรมและสรุปเป็นหลักการ (Formation of Abstract Concepts and Generalization) และการทดลองหรือประยุกต์หลักการที่สร้างขึ้นในสถานการณ์ใหม่ (Testing Implication of Concepts in New Situation) ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภูมิวัฏจักรแห่งการเรียนรู้ได้ดังภาพที่ 2.2 ประสาท อิศรปริดา. 2538 : 179

ภาพที่ 2.2 แผนภูมิวัฏจักรแห่งการเรียนรู้

อธิบายได้ว่า การเรียนรู้จะเริ่มต้นด้วยการที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสิ่งที่เป็นรูปธรรม (CE) แล้วเกิดการไตร่ตรองหรือความคิดในสิ่งที่สังเกตเห็น (RO) ประมวลข้อสรุปจากการสังเกตเป็นหลักการหรือทฤษฎี (AC) และนำหลักการที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ (AE) การทดลองหรือปฏิบัติประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม และเวียนไปตามวัฏจักรเดิมที่ได้กล่าวแล้ว การเรียนรู้ทั้ง 4 วิธีจำแนกออกเป็น 2 มิติ คือ มิติแนวตั้งและมิติแนวนอน แต่ละมิติจะมีการเรียนรู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้พื้นฐาน แบ่งออกได้ 4 แบบ ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดงลักษณะการเรียนรู้พื้นฐาน

รูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 ลักษณะมีความแตกต่างกันดังนี้

1. แบบคิดเอนกนัย (Divergent Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนจากประสบการณ์จริงเชิงรูปธรรม (CE) กับการเรียนจากการสังเกตไตร่ตรอง (RO) ผู้เรียนแบบนี้จึงเป็นผู้มีลักษณะแสดงออกซึ่งความคิดหลากหลาย และสามารถสรุปความคิดที่มีรายละเอียดซับซ้อนได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของการแก้ปัญหาแบบเป็นกลุ่มหรือระดมสมอง (Brain Storming) มีความรู้สึกไวต่อผู้รอบข้าง บุคคลประเภทนี้มักมีพื้นฐานด้านมนุษยศาสตร์

2. แบบดูชัด (Assimilator) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนจากการคิดเชิงนามธรรม (AC) กับการเรียนจากการสังเกต (RO) ผู้เรียนแบบนี้จึงเป็นผู้มีความสามารถในการสรุปหลักการ โดยอาศัยจากการสังเกตที่เต็มไปด้วยความคิดและเหตุผล มักชอบรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และให้ความสำคัญของทฤษฎีมากกว่าการนำไปปฏิบัติ ดังนั้นจึงเป็นลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มากกว่าวิทยาศาสตร์ประยุกต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. แบบคิดเอกนัย (Converger) เป็นแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากส่วนผสมระหว่างการทดลองปฏิบัติ (AE) กับการคิดเชิงนามธรรม (AC) เป็นผู้มีความสามารถในการแนะนำแนวคิดนามธรรมไปใช้ในการปฏิบัติจริง สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียว ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่ากับคน การเรียนนี้เป็นลักษณะของผู้ที่อยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยี

4. แบบปรับปรุง (Accommodator) เป็นแบบที่ผสมระหว่างการเรียนจากประสบการณ์จริงเชิงรูปธรรม (CE) กับการเรียนจากการทดลองปฏิบัติ จึงเป็นผู้ที่ชอบทดลอง ชอบลงมือปฏิบัติ จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว แต่ในการแก้ปัญหา มักจะกระทำโดยใฝ่ความรู้สึกเข้าไปมากกว่าจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล คนกลุ่มนี้มักจะมีพื้นฐานในสาขาต้องใช้การประยุกต์และใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น นักบริหาร นักการตลาด และพนักงานขาย เป็นต้น

Mann and others (อ้างใน ชวนสิทธิ์ สุชาติ, 2532 : 13) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน และได้แบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 8 แบบ คือ

1. แบบยินยอม (The Compliant Student) ผู้เรียนแบบนี้จะยึดเอางานเป็นหลัก ไม่สนใจประสบการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานของตนและพยายามไม่ให้งานอื่นมาแทรกแซงงานที่อาจารย์ได้มอบหมายให้กระทำ เพราะถือว่าอาจารย์มีอำนาจในการให้คะแนน ผู้เรียนแบบนี้มีแนวโน้มที่จะทำงานตามที่ผู้อื่นให้ทำมากกว่าจะเกิดความรู้สึกที่ตนเองอยากจะทำ และจะทำให้พอเหมาะตามที่อาจารย์ได้กำหนดไว้ ผู้เรียนแบบนี้กระตือรือร้นและตั้งใจทำงานเพื่อให้ถูกใจอาจารย์และผู้ปกครอง นอกจากนี้เขายังไม่ชอบห้องเรียนที่ปล่อยปละละเลยขาดระเบียบ สิ่งที่สำคัญที่สุดของผู้เรียนกลุ่มนี้คือต้องการทำความเข้าใจกับวิชาที่เรียน

2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Student) ผู้เรียนแบบนี้จะทำอะไรขึ้นอยู่กับความรู้อและความช่วยเหลือของอาจารย์ เขาจะวิตกกังวลมากกับเรื่องการวัดผล และกับงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เขาจะมีความรู้สึกว่าเขาไม่มีความสามารถ ความรู้สึกดังกล่าวนี้ผสมผสานกับแรงกดดันจากปัญหาภายนอก โดยเฉพาะกับที่บ้าน จะทำให้เกิดความวิตกกังวลขึ้น และจะมีผลต่อคะแนนของเขาด้วย

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) ผู้เรียนแบบนี้มีเจตคติต่อตนเองในทางลบ รู้สึกไม่พอใจในตนเอง ไม่มองผู้อื่นในแง่ร้าย เมื่อทำอะไรไม่ได้ผลมักจะตำหนิตนเองว่าไม่ดี ไม่มีความสามารถ ผู้เรียนแบบนี้ไม่เป็นที่ชื่นชมของเพื่อนในกลุ่ม เนื่องจากชอบดูถูกตนเองและไม่ยอมรับเหตุการณ์หรือสภาพการณ์อื่น ๆ ที่มีผลต่อสภาพการเรียนของเขา นอกจากนั้นผู้เรียนพวกนี้ยังแบ่งแยกตัวเองกับกลุ่ม เพราะมีทัศนคติที่จะเอาตัวเองเป็นหลัก โดยยกเอาปมด้อยที่มีอยู่มากเกี่ยวข้องกับผลการเรียนมากกว่าจะลบปมด้อยแล้วสร้างปมเด่นแทน

4. แบบอิสระ (The Independents) ผู้เรียนแบบนี้มีลักษณะเป็นอาวุโสกว่าผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด มีสติปัญญาดี พวกนี้มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นอิสระในตนเอง ปราศจากการข่มขู่จากอาจารย์ หรือเพื่อนๆ เขามีความเป็นอิสระ มั่นคง ขณะที่ผู้เรียนอื่น ๆ สับสน วิดกกังวล พวกนี้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนวัตถุประสงค์และการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์

5. แบบวีรบุรุษ (The Heroes) ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกอยู่แนวหน้า และเป็นที่รู้จักว่ามีชื่อเสียงโด่งดังทางการเรียนกับบทบาทต่อการประท้วงผลงานของกลุ่มนี้มีทั้งประเภทสร้างสรรค์และสร้างปฏิกิริยา และก่อให้เกิดความไม่พอใจขึ้นอย่างรุนแรงได้ ส่วนสำคัญที่ทำให้พวกนี้พยายามสร้างเอกลักษณ์โดยการแสดงออกก็คือความภูมิใจในอำนาจ

6. แบบลอบยิง (The Spiners) ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกที่มองโลกในแง่ร้ายเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและความสัมพันธ์กับอาจารย์หรือผู้มีอำนาจอื่น ๆ ทำให้มีช่องว่างเกิดขึ้นในสัมพันธภาพ ผู้เรียนในกลุ่มนี้มองไม่เห็นประโยชน์อันใดที่ได้จากการไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น จึงทำให้มองเห็นความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับต่ำ พวกนี้เป็นพวกหลบหลีกมักไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์ สร้างความขัดแย้งวุ่นวายและนำไปสู่การลอบทำร้ายอาจารย์ที่สอน ตลอดจนมีแนวโน้มเป็นปฏิปักษ์กับอาจารย์ที่สอน

7. แบบแสวงหาความสนใจ (The Attention Seekers) ผู้เรียนแบบนี้เน้นทางด้านสังคมมากกว่าสติปัญญา พวกนี้ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์ และผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พูดคุย แสดงตัว คุยโม้ เล่าเรื่องตลกต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสนใจเกิดการยอมรับในหมู่เพื่อนฝูง

8. แบบสงบเงียบ (The Silent Students) ผู้เรียนแบบนี้เป็นพวกที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกิจกรรมการเรียน พวกนี้มักจะเงียบเฉยไม่ทำอะไรทั้งสิ้น ไม่ว่าจะในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมีน้อย การสนับสนุนช่วยเหลือก็มีน้อยเช่นกัน เขาไม่ชอบทำกิจกรรมการเรียน จึงทำให้เกิดความเหินห่างกับผู้สอน และผู้สอนก็ไม่เข้าใจผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มน้อย

Bandt (อ้างใน ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล. 2525 : 25) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนของนักเรียนไว้ 12 แบบ โดยเขามองว่า รูปแบบการเรียนมีพื้นฐานมาจากการรวมเอาทักษะและความสามารถพิเศษเข้าไว้ด้วยกัน รูปแบบการเรียนแต่ละแบบสามารถอธิบาย ดังนี้

1. แบบนักเล่นกลลวงตา (The Illusionist) นักเรียนแบบนี้ใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้อย่างจดจ่อ เขาจะเรียนร่วมกับเพื่อน เพื่อให้ตัวเองรู้สึกว่าเป็นอิสระสำหรับการเรียนรู้ และเขาชอบที่จะเขียนสรุปคำบรรยายใหม่อีกครั้ง เพื่อสะดวกและเข้าใจง่าย บางครั้งก็จะทำการบ้านสำหรับวันต่อไป มีความสนใจที่จะหาคำตอบที่ถูกต้องให้เร็วที่สุด ในขั้นสุดท้ายเขาจะกลับมาทบทวนเนื้อหา และทำเครื่องหมายหรือจดโน้ตไว้ เพื่อจะสามารถหาอ่านได้ง่ายในภายหลัง เขาใช้

เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้ แต่ในความเป็นจริง เขาเรียนรู้ได้เพียงเล็กน้อยในการสอบจะสามารถตอบได้ดี แต่ในด้านความรู้ความเข้าใจนั้นมีน้อย เพราะการใช้วิธีรับท่องหนังสือแบบท่องจำจะทำให้ละเลยการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนนี้จะช่วยลดความกังวล แต่ละช่วยให้นักเรียนเก่งในเนื้อหาได้น้อยมาก

2. แบบนักไฝ่สันติภาพ (The Pacifist) นักไฝ่สันติภาพจะแตกต่างจากพวกนักเล่นกลลวงตาในชั้นต้น คือ พวกเขา รักความสงบจะสนใจงานของเขาอยู่ในระดับต่ำ เรียนโดยอัตโนมัติไม่ได้ ใช้ความคิดเลย เวลาเรียนมักจะใช้เวลาสำหรับการเพื่อฝัน และในอีกลักษณะหนึ่งคือ การหนีความจริง เมื่อเข้าห้องเรียน เขาจะลอกหรือจดทุกอย่างที่ได้ฟังได้ยินลงไป แต่หลังจากนั้นก็ไม่สามารถจำข้อความ หรือสิ่งที่จดมาได้ ในทำนองเดียวกัน เมื่อเขาเรียนเนื้อหาในหนังสือตาของเขาจะดูทำคำและขีดเส้นใต้หน้าต่าง ๆ แต่เมื่อผ่านไปก็ไม่สามารถนึกถึงคำอธิบาย หรือข้อถกเถียงของย่อหน้าที่ผ่านมาได้ นักเรียนแบบนี้หวังจะให้ข้อคำถามที่ผ่านหูและตาของเขาเปลี่ยนไปสู่ความรู้ที่มีความหมายโดยอัตโนมัติโดยไม่ต้องคิด แต่ในความเป็นจริงคำต่าง ๆ นั้นเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ฉะนั้น การเรียนรู้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จนกว่าคำดังกล่าวจะเปลี่ยนไปสู่ความรู้ลึกของสิ่งที่เป็นตัวแทน ซึ่งในการนี้ต้องการความเกี่ยวข้อง สังเกตเอาใจใส่ คิดและตั้งคำถามและอื่น ๆ อีกมาก แม้ว่านักเรียนประเภทนี้จะเข้าห้องเรียนเป็นประจำ และขีดเส้นใต้ทุก ๆ บทเรียน แต่เขาก็จะจบลงด้วยความรู้เพียงเล็กน้อย

3. แบบมนุษย์เจ้าความคิด (The Idea Man) นักเรียนประเภทนี้ดูเหมือนจะมีทฤษฎีส่วนตัว หรือเคล็ดลับเล็กน้อย ที่สัมพันธ์กับหัวข้อต่าง ๆ เป็นส่วนตัวของเขาเอง มักจะถามคำถามที่ท้าทายในห้องเรียน และมักเห็นบ่อย ๆ ว่าเขามักจะพูดคุยกับครูภายหลัง ชอบที่จะคุยแต่ไม่ชอบนั่งเรียนให้ลึกซึ่งตามลำพังด้วยเหตุผลนี้เอง นักเรียนประเภทนี้จึงมีข้อมูลน้อยมากในการสนับสนุนทักษะและแนวคิดที่เขาเสนอ อย่างไรก็ตาม นักเรียนประเภทนี้จะมีพรสวรรค์ได้เปรียบในการเรียนในรายวิชาที่กว้าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป ทั้ง ๆ ที่นักเรียนประเภทนี้ไม่ค่อยตระหนักถึงความได้เปรียบดังกล่าว เพราะว่าเขายืนยันที่จะหลีกเลี่ยงการเรียนรู้ข้อเท็จจริง ซึ่งมีความจำเป็นต่อการอธิบายความเข้าใจในแนวคิดที่เขาเสนอ รายวิชาที่เน้นรายละเอียดจะมีความยุ่งยากเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนประเภทนี้

4. แบบนักสืบ (The Detective) ในทางตรงข้าม จากประเภทมนุษย์เจ้าความคิด คือ ประเภทนักสืบ กล่าวคือ นักเรียนประเภทนักสืบนี้ เป็นพวกที่อุทิศเวลาเพื่อการแสวงหารายละเอียดทุกอย่าง ทั้ง ๆ ที่เขาทำงานหนัก แต่ไม่สามารถทำข้อสอบประเภทที่ถามบางอย่างมากกว่าถามความจำเนื้อหาได้ ด้วยเหตุที่นักเรียนประเภทนี้มุ่งความสนใจไปที่รายละเอียด ทำให้เขาไม่สามารถรู้ในประเด็นที่กว้างขึ้น และหลักการทั่ว ๆ ไป ซึ่งส่วนนี้มีความจำเป็นจัดระเบียบและผสมผสานเนื้อหา แนวทางศึกษาพวกนี้เสียเวลาเรียนไปโดยเปล่าประโยชน์เพราะไม่สามารถจับประเด็น

สำคัญ ๆ ได้ อีกทั้งไม่สามารถรวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันเข้าเป็นกลุ่มเพื่อให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น นักเรียนประเภทนี้มักจะหลีกเลี่ยงการคุยในห้องเรียน ด้วยเกรงว่าอาจจะพลาดประเด็นที่สำคัญบางประเด็นไป

5. แบบนักโทษทางปัญญา (The Cognitive Prisoner) นักเรียนประเภทนี้เป็นผู้ที่จำกัดวงมาก คือจะอาศัยความจำ และความระลึกในการเรียนรู้ และบางครั้งก็สามารถจับเนื้อหาทางสติปัญญา ในระดับความเข้าใจได้ดี แต่ความยุ่งยากของนักเรียนประเภทนี้ คือ การนำสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ เปรียบเสมือนคล้ายกับเขาทุบก้าแพงหิน ซึ่งแยกระดับความเข้าใจออกจากระดับการนำไปใช้ วิชาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ หรือการทดลองจะไม่เหมาะสมกับนักเรียนประเภทนี้ เขาจะใช้วิธีการเรียนรู้ที่ใช้ความสามารถน้อยที่สุดในการทำงาน เป็นต้นว่าการมองหาคำตอบก่อนที่จะพยายามทำโจทย์ การลอกงานหรือบอกการบ้านของผู้อื่น และการจดจำตัวอย่างจากหนังสือ

6. แบบผู้ชำนาญเฉพาะ (The Technician) อีกด้านหนึ่งของก้าแพงที่คุมขังประเภทนักโทษทางปัญญา ก็คือประเภทชำนาญเฉพาะ ประเภทนี้เก่งในการทำสิ่งต่าง ๆ และมักแสดงให้เห็นถึงความสามารถในเชิงประดิษฐ์และสามัญสำนึกที่น่าทึ่ง เพื่อที่จะมีสติปัญญาเหนือกว่าคาดไม่ถึง การเรียนรู้ที่มุ่งความรู้จะเป็นปัญหายุ่งยากมากสำหรับนักเรียนประเภทนี้ เพราะเขามักจะให้ความสนใจกับการระลึก และในแนวทางที่จะใช้ความเข้าใจจากประสบการณ์มากกว่าจากความรู้เดิมในเรื่องนั้น เขาจะประสบความสำเร็จ ถ้าเลือกอาชีพซึ่งเป็นอิสระออกไปจากการเรียนแบบมีศูนย์กลางที่ความรู้ (Knowledge Centered Learning)

7. แบบโดดเดี่ยว (The Isolationist) บุคคลประเภทนี้จะรู้มาก แต่มีความยุ่งยาก เพราะความรู้ของเขาในเรื่องต่าง ๆ แต่ละเรื่องนั้นแยกออกมาจากเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมด เขาสามารถรายงานสิ่งที่นักทฤษฎีคนสำคัญคิด แต่ไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวคิดเหล่านั้นได้ และไม่สามารถรวมหัวข้อย่อย เพื่อตัดสินใจถกเถียงต่าง ๆ สำหรับนักเรียนประเภทนี้ การทำทฤษฎีวิชาการไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะให้ได้มาซึ่งความรู้ แต่ควรจะต้องสิ่งที่เขารู้เข้าด้วยกัน

8. แบบนักปรับปรุง (The Revisionist) นักเรียนประเภทนี้มีแนวคิดที่แน่นอน หรือมีค่านิยมซึ่งเขาพิจารณาไปสู่ส่วนรวมต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาควรจะเรียน สิ่งที่เขาเรียนเป็นการทำงานกว้างจนกระทั่งจัดหาสิ่งมาสนับสนุนโน้ตศัพท์ดังกล่าว รูปแบบการเรียนรู้ประเภทนี้นำไปสู่การรับรู้ และการตีความที่ต้องเลือกเฟ้น ซึ่งอาจจะเป็นการบิดเบือนมากกว่าที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น นักปรับปรุงมักจะประสบความสำเร็จลำบากในการเรียนบ่อย ๆ หากจะทำงานให้ได้ดี แนวทางในการเรียนของนักเรียนประเภทนี้ จะต้องคำนึงถึงการขยายเพื่อรวบรวมความเข้าใจในการตีความเนื้อหา ที่มีให้เลือกมากมาย รวมทั้งนักเรียนประเภทนี้ต้องพัฒนาเหตุผลให้ชัดเจน เพื่อทักษะที่เขายึดถืออยู่

9. แบบนักมายา (The Shadow) ในเวลาใดเวลาหนึ่ง นักเรียนทุกคนใช้วิธีคิดตามการเรียนรู้ หรือรีบท่องหนังสือ สำหรับคนที่เตรียมบทเรียนโดยทั่วไป เป็นอย่างดีแล้ว จะแสดงวิธีการชัดเจนที่จะปิดบังประเด็นสุดท้ายที่ยังคงเหลืออยู่ก่อนทำการสอบ พยายามหลีกเลี่ยงการเรียนแบบเคร่งเครียด ดังนั้น เขาจะได้เปรียบในแง่ที่ได้รับการกระตุ้นทางประสาท ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับความตื่นเต้น เขามุ่งไปยังการสอบในนาทีสุดท้าย และรีบอ่านคำถามให้หมดเร็วเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะคิดหาคำตอบก่อนที่คำตอบที่เขาอ่านมาจะหายไปจากความจำ ข้อจำกัดของแนวทางนี้แน่นอนที่สุดจะแสดงออกมาเมื่อนักเรียนประเภทนี้ไม่อาจทำหน้าที่ในการทำงานได้ดีหรือสามารถศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. แบบปิดบัง (The Mask) นักเรียนประเภทนี้ใช้หน้ากากปิดบังอำพรางตัวเองระหว่างที่เขาเรียนรู้ทางวิชาการ ลักษณะการปิดบังของนักเรียนลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงให้เห็นถึงความสับสนในความหมกหมวง เขายืมสมุดจดรายวิชาของคนอื่น ขอร้องให้เพื่อนช่วยเหลือในการทำงานบ้านของตนเอง ลักษณะของการปิดบังอีกประการหนึ่ง คือ นักเรียนประเภทนี้พยายามที่จะทำให้เพื่อนคนอื่น ๆ เชื่อมมั่นว่า เขาอ่านหนังสือเพียงเล็กน้อย แต่จริง ๆ แล้วเขาขยันอ่านหนังสืออย่างเต็มที่ ทั้งนี้เขามีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เพื่อนคนอื่น ๆ ไม่ได้อ่านหนังสือ วิธีการแบบนี้ อาจช่วยให้นักเรียนประเภทนี้เรียนเนื้อหาบางส่วนได้ดีกว่าเพื่อน ๆ แต่ปัญหาตามมา คือ เมื่อประกาศเกรดออกมา เพื่อน ๆ ก็จะทราบว่านักเรียนประเภทนี้ปิดบังหลอกลวง อาจเรียนได้ดีแต่ขณะเดียวกันเขาก็ไม่อาจมองเพื่อนร่วมห้องได้สนิท

11. แบบนักปฏิบัติ (The Pragmatist) นักเรียนประเภทนี้จะสร้างความพยายามที่จะค้นหาสิ่งที่เขามุ่งหวังในการเรียน และดำเนินไปนอกแนวทางของเขา เพื่อที่จะทำให้พอใจในสิ่งที่คาดหวังเหล่านั้น เมื่อนักเรียนประเภทนี้เลือกสาขาวิชาเรียน หรือ โปรแกรมการเรียนอย่างระมัดระวัง เขาได้เปรียบในเรื่องของการแสวงหาโอกาสให้กับตนเอง และรักษาแนวทางในการศึกษาอย่างแคล่วคล่อง แม้ว่าเขาจะไม่ค่อยทำทฤษฎีความคิดของครูในที่สาธารณะก็ตาม เขามีรูปแบบการเรียนที่ให้ประสิทธิภาพสูง เมื่อเขาขอมทำตามโดยปราศจากข้อสงสัย รูปแบบการเรียนแบบนี้จะไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนัก เพราะว่า การเรียนรู้ทางวิชาการนั้น มีพื้นฐานมาจากการแลกเปลี่ยนความคิดโดยอิสระ การตั้งคำถามตลอดจนการนำเอาคำตอบต่าง ๆ มาทบทวนคิดใหม่ นักวิชาการที่ขอมรับสถานภาพของตนเองมากเกินไป โดยไม่ใช้ความคิดนั้นจะไม่ก่อให้เกิดผลอันใด

12. แบบนักสร้างสรรค์ (The Innovator) เป้าหมายเบื้องต้นของนักสร้างสรรค์ คือ การสร้างความรู้สักส่วนบุคคลนอกเหนือสิ่งที่เขาเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงแนวทางการวิจารณ์และเข้าใจเนื้อหาให้ลึกลงไปอีก นักเรียนประเภทนี้มักอ่อนไหวต่อความแตกต่างระหว่างความรู้และความคิดเห็น รูปแบบการเรียนของเขายืดหยุ่นได้ และปล่อยให้เขาจัดการกับขอบเขตของหัวข้อมากมาย ความยุ่งยากที่สำคัญของเขาเกิดขึ้นมาเมื่อเขามุ่งถือแนวการเข้าใจในระดับลึก และ

นวัตกรรมมากเกินไป จากการที่พุ่งความสนใจส่วนใหญ่ไปที่ระดับความเข้าใจ นักเรียนประเภทนี้ มักจะสับสนในรายวิชาเกี่ยวกับการสำรวจพื้นฐาน ซึ่งมุ่งความรู้กว้าง ๆ มากกว่าที่จะมุ่งไปยัง ส่วนลึก

Warren (อ้างใน สุพัฒน์ เศรษฐมกุล. 2536 : 25) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ

1. แบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) ประมาณครึ่งหนึ่งของพวกนี้ ชอบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยการจัดชั้นเรียนแบบปล่อย ๆ ไม่มีตำราหรืองานมาบังคับ ชอบการสัมมนามากกว่าการบรรยาย และต้องการเรียนในสิ่งที่พวกเขาสนใจ

2. แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Instructor-Centered) อีกครึ่งหนึ่งจะรู้สึกว่าเขาเรียน ได้มากที่สุดในการจัดชั้นเรียน โดยมีงานมอบหมาย และแสดงความต้องการออกมาชัดเจน ชอบให้ผู้สอนบรรยายกลุ่มใหญ่ ๆ มากกว่าสัมมนา และชอบการเรียนรู้ที่เป็นทางการและจัดวางแผน การสอน ทำนองเดียวกับ

Rezler and French (อ้างใน ดำริ กุลประสิทธิ์. 2532 : 23) ก็ได้ทำการศึกษารูปแบบ การเรียนของนักศึกษาศาสนาธรรมสูงไว้ และได้แบ่งรูปแบบการเรียนออกเป็น 6 แบบ คือ

1. แบบนามธรรม (Abstract) นักศึกษาแบบนี้ชอบการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับทฤษฎี สมมติฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎและมโนทัศน์

2. แบบรูปธรรม (Concrete) นักศึกษาแบบนี้ชอบการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้เห็นและได้สัมผัส อันเป็นการฝึกหัดเกี่ยวกับทักษะ

3. แบบรายบุคคล (Individual) นักศึกษาแบบนี้ชอบเรียนหรือทำงานตามลำพังมันใจ ในตนเอง และมีความคิดเป็นอิสระ

4. แบบร่วมมือ (Interpersonal) นักศึกษาแบบนี้ชอบเรียนหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยสร้างสัมพันธภาพกับอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา

5. แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Structure) นักศึกษาชอบเรียนกับอาจารย์ ในชั้นเรียน มีวัตถุประสงค์ในการเรียนแน่นอน และมีการกำหนดการมอบหมายงานชัดเจน

6. แบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Structure) นักศึกษาแบบนี้ชอบการเรียนรู้ ที่สัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน แต่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง

Stone (อ้างใน ชวนสิทธิ์ สุชาติ. 2532 : 15) แห่งศูนย์วิทยาศาสตร์สาธารณสุข มหาวิทยาลัยวิสคอนซินเมดิสัน ได้พัฒนาเครื่องมือทางการศึกษาที่เรียกว่า The Preferred Learning Style index และนำมาใช้กับนักศึกษาแพทย์และนักศึกษาพยาบาล โดยได้แบ่งรูปแบบการเรียน ออกเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบรับ (The Receptive Style) ผู้เรียนแบบนี้ชอบที่จะได้รับความรู้โดยวิธีประเพณีนิยม (Traditionally Organized Form) พอใจวิธีสอนแบบบรรยายชอบดูการสาธิตจากครูอ่านหนังสือเฉพาะที่ครูกำหนดให้ และชอบที่จะให้ครูบอกว่าควรจะทำอะไร

2. แบบค้นพบด้วยตนเอง (The Discovery Style) ผู้เรียนแบบนี้ ชอบศึกษาโครงสร้างหรือหลักการที่สำคัญ ๆ มากกว่ารายละเอียดเนื้อหาวิชา พอใจจะรับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชอบวิธีสอนแบบที่มีกิจกรรมการอภิปราย ชอบการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การศึกษารายบุคคล การมอบหมายงานให้รับผิดชอบและการศึกษาแบบที่ให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหา

Schmeck (อ้างใน พรทิพย์ บุญรอด. 2534 : 26-27) ที่ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนว่าเป็นการสะท้อนถึงวิธีการเรียนที่ชอบมากกว่าของนักศึกษา และใช้ประโยชน์ได้มากกว่าวิธีการเรียน เพราะได้รวมเอาองค์ประกอบของเคลื่อนไหว ทักษะคิด และรูปแบบการเรียนไว้ด้วย ซึ่งรูปแบบการเรียนตามที่ Schmeck ได้กล่าวไว้นั้น สัมพันธ์กันระหว่างบุคลิกภาพและวิธีการสอน อันจะนำไปสู่ผลของการเรียน ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการเรียนออกเป็น 3 มิติ คือ 1. แบบลึก (Deep) 2. แบบละเอียด (Elaborative) และ 3. แบบตื้น (Shallow) โดยได้แสดงไว้ดังนี้คือ

ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนกับวิธีเรียน กลยุทธ์การเรียนและผลของการเรียน

รูปแบบการเรียน	วิธีการเรียน	กลยุทธ์การเรียน	ผลของการเรียน
แบบลึก (Deep)	แบบความคิดรวบยอด (Conceptualizing)	การจับกลุ่ม การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่มตรงกันข้าม ฯลฯ	การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ การประเมิน สรุป
แบบละเอียด (Elaborative)	แบบส่วนบุคคล (Personalizing)	การคิดอย่างมีประสิทธิผล การอ้างอิงด้วยตนเอง การให้ตัวอย่าง การแปลเป็นภาษาและภาพลักษณ์	การนำไปใช้ การพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาทักษะทางสังคมและความเข้าใจคน
แบบตื้น (Shallow)	แบบจดจำ (Memorizing)	การท่องจำ	การบรรยายสิ่งที่ได้ศึกษาไป การคัดลอก

จากรูปแบบการเรียนที่ได้กล่าวมา สามารถนำมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้รูปแบบการเรียนของ Grasha and Reichman เป็นหลัก เปรียบเทียบกับรูปแบบการเรียนของคนอื่น ๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบรูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ

Grasha and Reich	Mann and Others	Bandt and Others	Rezler and French	Stone	Werren
แบบอิสระ (Independent)	แบบอิสระ	-แบบมาฮา -แบบผู้ชำนาญ เฉพาะ -แบบนักสืบ	-แบบรายบุคคล -แบบผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง -แบบรูปธรรม	-แบบค้นพบ ด้วยตัวเอง	-แบบผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง
แบบหลีกเลี่ยง (Avoident)	-แบบท้อใจ -แบบปฏิบัติ		-แบบผู้สอน เป็นศูนย์กลาง -แบบนามธรรม	-แบบรับ	-แบบผู้สอน เป็นศูนย์กลาง
แบบร่วมมือ (Collaborative)	-แบบแสวงหา ความสนใจ	-แบบนักปฏิบัติ			
แบบพึ่งพา (Dependent)	-แบบยินยอม -แบบสงบเงียบ	-แบบนักไฟ สันติภาพ			
แบบมีแข่งขัน (Competitive)		-แบบนักโทษ ทางปัญญา -แบบปิดบัง -แบบโดดเดี่ยว			
แบบมีส่วนร่วม (Participant)		-แบบนักเล่นกล ดวงตา -แบบเจ้า ความคิด			
	-แบบวีรบุรุษ -แบบวิตกกังวล	-แบบนัก สร้างสรรค์ -แบบนัก ปรับปรุง			

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของ Grasha and Reichman กับคนอื่น ๆ แล้วพบว่า การจัดรูปแบบการเรียนของ Grasha and Reichman มีความชัดเจนและครอบคลุมความหมายได้ดีกว่า ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การจัดรูปแบบการเรียนของ Grasha and Reichman เป็นแบบอย่างในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียน ผู้วิจัยได้แยกศึกษาทั้งงานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยในต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

มีผู้ศึกษาและได้ทำวิจัยเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียน การเรียนการสอน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และรูปแบบการเรียนของนักเรียนนักศึกษาไว้ดังนี้

ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525 : จ-ค) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ สาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาสังคมศาสตร์ และสาขามนุษยศาสตร์ จำนวน 750 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดการเรียนของไรซ์แมนและกราส์ซา (Rating Scale) ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชอบรูปแบบการเรียน 4 แบบ คือ ชอบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือค่อนข้างสูง ชอบรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบอิสระอยู่ในระดับปานกลาง และไม่ชอบรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงและแบบแข่งขัน
2. นิสิตเพศชายชอบรูปแบบการเรียนแบบอิสระสูงกว่านิสิตเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นิสิตหญิงชอบรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพา และแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ
3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ชอบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
4. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัันมีรูปแบบการเรียนอิสระ แบบพึ่งพา และแบบมีส่วนร่วมต่างกัน
5. นิสิตชั้นปีที่ 1 ชอบรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพามากกว่าชั้นปีอื่น ๆ และนิสิตชั้นปีที่ 4 ชอบรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพาน้อยที่สุด
6. รูปแบบการเรียนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทางบวก แต่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ยกเว้นรูปแบบการเรียนมีส่วนร่วมกับ แบบร่วมมือมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง รูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงกับแบบร่วมมือ และรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงกับแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันในทางลบ

อุไรรัตน์ ศรีสว (2527 : ง - จ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนกับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอกของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบวัดการเรียนของ แอนโทนี กราส์ซา และเซอร์วิล ไรซ์แมน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีลักษณะการเรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ อยู่ในเกณฑ์สูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีลักษณะการเรียนแบบฟังพา แบบอิสระ และแบบแข่งขัน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีลักษณะการเรียนแบบหลีกเลี่ยงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ รูปแบบการเรียนแบบฟังพา มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีขนาดของความสัมพันธ์ 0.13 นักศึกษาที่มีวิชาเอกต่างกันมีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงและแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนรูปแบบการเรียนแบบอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอกอย่างมีนัยสำคัญ ระดับชั้นปี และวิชาเอกมีปฏิสัมพันธ์กับอย่างมีนัยสำคัญในด้านการเรียนแบบฟังพา และแบบแข่งขัน

ชวนสิทธิ์ สุชาติ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตชั้นปีที่ 4 จากสาขาการศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยจัดแบ่งรูปแบบการเรียนออกเป็น 6 แบบ ตามแนวของกรราชา และไรซ์แมน การศึกษาพบว่านิสิตที่มีวิชาเอกแตกต่างกันมีแบบการเรียน แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แตกต่างกัน นิสิตมีรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือสูงสุด รองลงมาเป็นรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม แบบอิสระ แบบฟังพา แบบแข่งขัน แบบหลีกเลี่ยงต่ำสุด นิสิตหญิงมีรูปแบบการเรียนแบบฟังพาสูงกว่านิสิตชาย นิสิตชายมีรูปแบบการเรียนแบบอิสระสูงกว่านิสิตหญิง และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ส่วนนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

คำริ กุลประสิทธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษาเทคนิค แพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนต่าง ๆ ของนักศึกษา จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับชั้นปี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีรูปแบบการเรียนแบบร่วมมืออยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมาเป็นรูปแบบการเรียนแบบอิสระ แบบฟังพาและแบบแข่งขัน ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง อันดับสุดท้าย ได้แก่ แบบหลีกเลี่ยงอยู่ในเกณฑ์น้อย นักศึกษาชาย และหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในรูปแบบการเรียนแบบอิสระ และแบบแข่งขัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ไม่มีรูปแบบการเรียนแบบใดที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีรูปแบบการเรียนแบบแข่งขันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 1 อย่างมีนัยสำคัญ

ทัศนีย์ ศิริวัฒน์ (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้เครื่องมือแบบวัดแบบการเรียนของกรราชาและไรซ์แมน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชอบรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือมากที่สุด ส่วนแบบอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบฟังพา และแบบแข่งขัน นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ชอบรูปแบบการเรียนแบบแข่งขันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ส่วนแบบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกัน สำหรับนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำขอรูปแบบการเรียนแต่ละแบบไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังได้หารูปแบบการเรียนของนักศึกษาที่มาเรียนเป็นประจำกับการเรียนเป็นครั้งคราวและไม่เคยมาเรียน พบว่า นักศึกษาที่มาเรียนเป็นประจำขอรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง แตกต่างจากนักศึกษาที่มาเรียนเป็นครั้งคราว และไม่เคยมาเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนรูปแบบการเรียนอื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่าง

สุนทร อิศริยะชัยกุล (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียน วิชาภาษาอังกฤษและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่เรียนสาขาวิชาต่างกันตามรูปแบบการเรียน 6 แบบ คือ แบบจักษุนิยม แบบโสตนิยม แบบปฏิบัตินิยม แบบสัมพันธ์นิยม แบบเป็นกลุ่ม และแบบรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม ปีการศึกษา 2540 จำนวน 564 คน จาก 7 สาขาวิชา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทุกสาขาวิชาขอรูปแบบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแบบโสตนิยม แบบปฏิบัตินิยม แบบสัมพันธ์นิยม และแบบเป็นกลุ่มอยู่ในระดับมาก นักศึกษาสาขาวิชาช่างเทคนิคโลหะ สาขาวิชาไฟฟ้า และสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ แบบจักษุนิยมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาสาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาเครื่องมือวัด สาขาวิชาเทคนิคการผลิต และสาขาวิชาช่างเทคนิคการก่อสร้างขอรูปแบบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแบบสัมพันธ์นิยมอยู่ในระดับน้อย ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ มีความชอบรูปแบบการเรียนแบบสัมพันธ์นิยมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีความชอบรูปแบบการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแบบจักษุนิยม แบบเป็นกลุ่ม และแบบรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทุกสาขาวิชา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

Patricia Guild (อ้างใน สุพัฒน์ เศรษฐมกุล. 2536 : 38) ได้ศึกษารูปแบบการเรียน โดยพยายามที่จะนำเอารูปแบบการเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับครู การศึกษารุ่นนี้ในวิธีการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อจะหาข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับครู โดยการเสนอข้อมูลในรูปของแนวทาง และเสนอแนะต่อการประยุกต์ใช้ในห้องเรียน และได้ชี้ให้เห็นแนวทาง 5 ประการ สำหรับครูที่จะนำมาใช้ในห้องเรียน คือ

1. นักศึกษามีแนวทางในการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งอาจตัดให้เป็นลักษณะรูปแบบการเรียนของแต่ละคน
2. คุณลักษณะของรูปแบบการเรียนสามารถประเมินและจำแนกได้

3. คุณลักษณะของรูปแบบการเรียนรู้ มีผลต่อบุคคลในทิศทางที่ต่างกันและมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ของบุคคล

4. ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ มีความสำคัญที่จะนำมาใช้สำหรับการเรียนการสอนในห้องเรียน

5. รูปแบบการสอนที่มีอยู่ จะมีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้และผลการเรียน

James (อ้างใน สุวัฒน์ เศรษฐมกุล. 2536 : 39) ได้ศึกษาถึงการจัดผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนแบบต่าง ๆ ว่ามีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพอใจในกระบวนการทางการศึกษาของผู้เรียน โดยแบ่ง เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักบิน 500 คน กลุ่มแรกทดลองให้เรียนแบบอิสระ ให้อ่านและศึกษาด้วยตนเอง อีกกลุ่มหนึ่งให้เรียนแบบบรรยายผ่านเครื่องบันทึกเสียงแล้วประเมินผล โดยให้ตอบข้อสอบ และสำรวจความชอบในวิธีการเรียน ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า วิธีเรียนมีความสัมพันธ์กับการสอนอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือมีความแตกต่างของคะแนนระหว่างผู้ที่เรียนด้วยวิธีการสอนที่ตนไม่ชอบ

Entwistle and Dorothy (อ้างใน จันทนา พรหมศิริ. 2535 : 28) ได้ศึกษาว่าบุคลิกภาพวิธีการเรียน จะมีความสัมพันธ์หรือไม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวจะมีวิธีการเรียน หรือนิสัยในการเรียน และผลการเรียนดีกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ทั้งสองได้สรุปผลการวิจัยได้ว่า นิสิตที่เรียนดีจะมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีวิธีการเรียนที่ดี มีแรงจูงใจในการเรียนสูง ตลอดจนมีความมั่นคงในอารมณ์

Phopham and Moore (อ้างใน สุวัฒน์ เศรษฐมกุล. 2536 : 39) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ที่สนใจต่อการเรียนและการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน และแบบทดสอบการปรับตัวทางการเรียน ผลปรากฏว่า นิสัยในการเรียน ที่สนใจต่อการเรียนและการปรับตัวทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้กับบุคลิกภาพและประสบการณ์ในอาชีพของนักเรียนทางการศึกษาและผู้ทำงานทางด้านสังคม ของ Torgrude (อ้างใน อุไรรัตน์ ศรีสว. 2527 : 20) พบว่า บุคลิกภาพและรูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน คุณลักษณะทางการศึกษาและประสบการณ์ทางด้านอาชีพสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้ แต่ไม่สัมพันธ์กับการปรับตัว โดยการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก 300 คน ใช้แบบสอบถามวัดการพัฒนาคุณลักษณะ

Hainer (1988 : A) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการคิดและรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่ำ และนักเรียนที่มีความสามารถสูง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างในรูปแบบความคิด และรูปแบบการเรียนรู้ที่ชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความสามารถต่ำและสูง รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของเชื้อชาติ เพศ ความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถและระดับของวิชาภาษาอังกฤษ โดยเน้นไปที่ความสัมพันธ์ของรูปแบบการคิดและรูปแบบการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถต่ำในวิชาภาษาอังกฤษ กับความสามารถทางด้านวิชาการ กลุ่มประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 256 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถต่ำในวิชาภาษาอังกฤษ 101 คน ซึ่งเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับกลางและสูง ของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่สองในโครงการฝึกภาษาอังกฤษแบบเข้ม ส่วนอีก 155 คน เป็นพวกที่มีความสามารถสูงในวิชาภาษาอังกฤษและเรียนอยู่ใน 3 ระดับ ประชากรทั้งหมดจากการโรงเรียนมัธยม 15 โรงเรียน ในมลรัฐ North Virginia เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดการคิด แบบสำรวจรูปแบบการเรียนและแบบทดสอบความรู้มาตรฐานของผู้ใหญ่ การทดสอบความสามารถในการอ่าน คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในรูปแบบการคิดและรูปแบบการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถต่ำและสูงในวิชาภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างรูปแบบการคิด รูปแบบการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถต่ำในวิชาภาษาอังกฤษกับความชำนาญในการอ่าน คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนในมิติของนักเรียนแบบสังเกตและไต่ตรอง กับผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำความเข้าใจต่อวิธีการเรียนและรูปแบบการเรียนว่า มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และความชำนาญในวิชาภาษาอังกฤษ

Hertz (1992 : 1000-A) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการเรียนและการออกจากโรงเรียน ก่อนกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาถึงบทบาทของตัวแปรซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ หรือ ทำนายการออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด และศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านั้นกับรูปแบบการเรียน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับ 9 จากโรงเรียนรัฐบาต Sault Ste, Marie ซึ่งเรียนวิชาภาษาอังกฤษในภาคเรียนที่สอง จำนวน 525 คน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรแบบ ANOVA เพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อความสำเร็จทางด้านวิชาการ และความคงทนของการเรียน การวิจัยพบว่า มูลเหตุพื้นฐานของการออกจากโรงเรียนก่อนเวลาอันสมควร เนื่องมาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษา พฤติกรรมทางลบในห้องเรียนและรูปแบบการเรียน ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ Hertz สรุปว่า โน้ตสน์เกี่ยวกับรูปแบบการเรียน ควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ารูปแบบการเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ครูควรให้ความสำคัญในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูควรคำนึงถึงรูปแบบการเรียนของนักเรียน ลักษณะของเนื้อหาวิชา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นส่วนประกอบในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจ และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ตามความมุ่งหมายของการสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำนวน 3,460 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ตามตารางของ Krejcie and Morgan (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541 : 60 – 61) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยวิธีการกำหนดสัดส่วน โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สํารวจนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3

ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ตามตารางของ Krejcie and Morgan

3. กำหนดขนาดตัวอย่างในแต่ละวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม

ประเภทวิชาคหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม โดยการกำหนดสัดส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สุ่มนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แต่ละประเภทวิชาของแต่ละวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภทวิชา

ประเภทวิชา	วิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเชิงเตรา						วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี					
	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3	
	ปช.	คย.	ปช.	คย.	ปช.	คย.	ปช.	คย.	ปช.	คย.	ปช.	คย.
พาณิชยกรรม	364	36	314	31	329	33	426	43	353	35	322	32
คหกรรม	145	15	126	13	120	12	198	20	151	15	160	16
ศิลปกรรม	62	6	65	7	72	7	92	9	79	8	82	8
รวม	571	57	505	51	521	52	716	72	583	58	564	56

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาจากแบบวัดรูปแบบการเรียนของ Grasha and Reichman สามารถแบ่งเป็นรูปแบบการเรียนละ 10 ข้อ สลับปะปนกันไป มีจำนวน 60 ข้อ ซึ่งใช้แบบสอบถามรูปแบบการเรียน 6 รูปแบบ คือ แบบอิสระ (Independent) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) แบบร่วมมือ (Collaborative) แบบพึ่งพา (Dependent) แบบแข่งขัน (Competitive) แบบมีส่วนร่วม (Participant) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภทวิชา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความรู้สึกที่มีต่อการเรียนโดยทั่วไป ที่มีลักษณะสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนทั้ง 6 แบบ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert โดยเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 60 ข้อ ซึ่งจะสลับปะปนกันอยู่ ทำให้ผู้ตอบไม่สามารถทราบชื่อของรูปแบบการเรียนแต่ละแบบ และไม่ทราบว่าแต่ละข้อความเป็นของรูปแบบการเรียนแบบใด ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงเลขที่ข้อคำถามของรูปแบบการเรียนรู้แต่ละรูปแบบการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้	เลขข้อคำถาม									
1. แบบอิสระ (Independent)	1	7	13	19	25	31	37	43	49	55
2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)	2	8	14	20	26	32	38	44	50	56
3. แบบร่วมมือ (Collaborative)	3	9	15	21	27	33	39	45	51	57
4. แบบพึ่งพา (Dependent)	4	10	16	22	28	34	40	46	52	58
5. แบบแข่งขัน (Competitive)	5	11	17	23	29	35	41	47	53	59
6. แบบมีส่วนร่วม (Participant)	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60

การตรวจให้คะแนนของแต่ละข้อ พิจารณาจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง คือ

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ จากเอกสาร วารสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ (Student Learning Styles Questionnaire) ของ Garsha and Riechman (อ้างใน สุพัฒน์ เศรษฐภูมิกุล, 2536 : ภาคผนวก) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามรูปแบบการเรียนดังกล่าวมาพัฒนา และดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้
- ร่างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ตรวจสอบรายละเอียดของข้อคำถามในด้านภาษา และความถูกต้อง
- นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแล้ว นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้มีความตรงเชิงเนื้อหา และสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละแบบ โดยใช้วิธีหาค่า Index of Congruency (IOC) (อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543 : 123) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน มีรายนามดังต่อไปนี้

1. ดร.รวีวัตร์ สิริภูบาล

นักวิชาการศึกษา กองการวิจัยทางการศึกษา
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ดร.คมสร วงษ์รักษา	ช่วยราชการสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา
3. ผศ.จูรี ทัพวงษ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี
4. นายจ่านงค์ อินทองคำ	หัวหน้างานวิจัยและประเมินผล
วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา
5. นางศรีสุรางค์ อนุชาติกิจเจริญ	อาจารย์ 2 ระดับ 7
วิทยาลัยอาชีวศึกษาลพบุรี

การแปลความหมายของคะแนนที่ได้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงนิยามศัพท์เฉพาะ

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

และเลือกข้อที่มีค่า IOC ≥ 0.5 ส่วนข้อที่มีค่า IOC < 0.5 นำมาทำการปรับปรุง

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3.1)$$

เมื่อ IOC แทน คำนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามของแบบสอบถามมีค่า IOC ≥ 0.5 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ปรีกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม พิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลอง (Try out)

6. หลังจากแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยจึงนำไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มนักเรียน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_1^2} \right] \quad (3.2)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 โดยแบ่งออกในแต่ละรูปแบบดังนี้ แบบอิสระเท่ากับ 0.82 แบบหลีกเลี่ยงเท่ากับ 0.81 แบบร่วมมือเท่ากับ 0.81 แบบพึ่งพาเท่ากับ 0.85 แบบแข่งขันเท่ากับ 0.82 และแบบมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.82

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังถึงอธิบดีกรมอาชีวศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก
2. นำแบบสอบถาม พร้อมหนังสือนำของอธิบดีกรมอาชีวศึกษา ไปให้ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาระยอง และวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จำนวน 346 ฉบับ เมื่อวันที่ 4-8 กุมภาพันธ์ 2545 และเก็บคืนด้วยตนเองจำนวน 346 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. นำแบบสอบถามที่รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ซึ่งจำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภทวิชา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียน วิเคราะห์โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows version 10.01

1. วิเคราะห์รูปแบบการเรียน โดยรวมค่าคะแนนแต่ละข้อแต่ละรูปแบบการเรียน รูปแบบการเรียนที่มีคะแนนรวมสูงสุด แสดงว่านักเรียนชอบหรือมีรูปแบบการเรียนนั้น ๆ การตรวจให้คะแนนของแต่ละข้อ พิจารณาจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง คือ

5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก โดยหาจำนวนความถี่และค่าร้อยละ

3. เปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา ด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 101)

$$\text{สูตร } p = \frac{f}{n} \times 100 \quad (3.3)$$

เมื่อ	p	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นค่าร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 102)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{n} \quad (3.4)$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 103)

$$\text{สูตร } S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}} \quad (3.5)$$

เมื่อ S แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

4. เปรียบเทียบโดยใช้สถิติไคสแควร์ (ประคอง กรรณสูต. 2542 : 123)

$$\text{สูตร } \chi^2 = \sum \left(\frac{O-E}{E} \right)^2 \quad (3.6)$$

เมื่อ O แทน ความถี่ที่ได้จากการสังเกต
 E แทน ความถี่ที่คาดหวังว่าจะเป็นจริง
 df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงใต้ตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบของตาราง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบของตาราง

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยแยกวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์เป็นรายชื่อ ซึ่งจำแนกตาม วิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภทวิชา ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาจำนวนและค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภท
วิชา

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา		
วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา	160	46.20
วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี	186	53.80
จำแนกตามระดับชั้น		
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1	129	37.30
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2	109	31.50
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3	108	31.20
จำแนกตามประเภทวิชา		
พาณิชยกรรม	210	60.70
คหกรรม	91	26.30
ศิลปกรรม	45	13.00
รวม	346	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ตอบแบบสอบถามเรียนอยู่ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จำนวน 186 คน
คิดเป็นร้อยละ 53.80 และเรียนอยู่ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ
46.20

เมื่อจำแนกตามระดับชั้นพบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 129
คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 109 คน คิดเป็น
ร้อยละ 31.50 และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ
31.20

และเมื่อจำแนกตามประเภทวิชาพบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา
พาณิชยกรรม จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 60.70 ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 91 คน คิดเป็น
ร้อยละ 26.30 และประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00

ตอนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ผลการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ผู้วิจัยแยกวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม และ
เป็นรายข้อ จำแนกตามระดับชั้น และประเภทวิชา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ และ
ค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.2 – 4.8

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามรูปแบบการเรียน

รูปแบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบอิสระ	18	5.20
2. แบบหลักเดี่ยว	4	1.20
3. แบบร่วมมือ	62	17.90
4. แบบพึ่งพา	67	19.40
5. แบบแข่งขัน	35	10.10
6. แบบมีส่วนร่วม	160	46.20
รวม	346	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออก มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ
46.20 รองลงมา แบบพึ่งพา จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 และแบบหลักเดี่ยวน้อยที่สุด
จำนวน 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.20

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 1 จำแนกตามรูปแบบการเรียน

รูปแบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบอิสระ	9	6.98
2. แบบทึกลึกเฉียง	1	0.78
3. แบบร่วมมือ	24	18.60
4. แบบพึ่งพา	22	17.05
5. แบบแข่งขัน	12	9.30
6. แบบมีส่วนร่วม	61	47.29
รวม	129	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 1 มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 61 คน คิดเป็น
ร้อยละ 47.29 รองลงมาแบบร่วมมือ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 และแบบทึกลึกเฉียง
น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 2 จำแนกตามรูปแบบการเรียน

รูปแบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบอิสระ	3	2.75
2. แบบหลักเดี่ยว	1	0.92
3. แบบร่วมมือ	20	18.35
4. แบบพึ่งพา	26	23.85
5. แบบแข่งขัน	10	9.18
6. แบบมีส่วนร่วม	49	44.95
รวม	109	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 2 มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็น
ร้อยละ 44.95 รองลงมาแบบพึ่งพา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 23.85 และแบบหลักเดี่ยวน้อยที่สุด
จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.92

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 3 จำแนกตามรูปแบบการเรียน

รูปแบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบอิสระ	6	5.55
2. แบบหลักเลี้ยง	2	1.85
3. แบบร่วมมือ	18	16.67
4. แบบพึ่งพา	19	17.60
5. แบบแข่งขัน	13	12.03
6. แบบมีส่วนร่วม	50	46.30
รวม	108	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็น
ร้อยละ 46.30 รองลงมาแบบพึ่งพา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 และแบบหลักเลี้ยงมีน้อย
ที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำแนกตามรูปแบบ
การเรียน

รูปแบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบอิสระ	10	4.76
2. แบบหลักเลี้ยว	1	0.48
3. แบบร่วมมือ	39	18.57
4. แบบพึ่งพา	45	21.43
5. แบบแข่งขัน	15	7.14
6. แบบมีส่วนร่วม	100	47.62
รวม	210	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาพาณิชยกรรม มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน
100 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 รองลงมาแบบพึ่งพา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และ
แบบหลักเลี้ยวมีน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.48

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาคหกรรม จำแนกตามรูปแบบการเรียน

รูปแบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบอิสระ	6	6.59
2. แบบหลักเดี่ยว	2	2.19
3. แบบร่วมมือ	12	13.19
4. แบบพึ่งพา	14	15.39
5. แบบแข่งขัน	14	15.39
6. แบบมีส่วนร่วม	43	47.25
รวม	91	100.00

จากตารางที่ 4.7 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาคหกรรม มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน
43 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 รองลงมาแบบพึ่งพาและแบบแข่งขัน จำนวน 14 คน เท่ากัน คิดเป็น
ร้อยละ 15.39 และแบบหลักเดี่ยวมีน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.19

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย
อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาศิลปกรรม จำแนกตามรูปแบบการเรียน

รูปแบบการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบอิสระ	2	4.45
2. แบบหลักเดี่ยว	1	2.22
3. แบบร่วมมือ	11	24.44
4. แบบพึ่งพา	8	17.78
5. แบบแข่งขัน	6	13.33
6. แบบมีส่วนร่วม	17	37.78
รวม	45	100.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาศิลปกรรม มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน
17 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 รองลงมาแบบร่วมมือ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 24.44 และ
แบบหลักเดี่ยวมีน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รูปแบบการเรียน 6 แบบ คือ แบบอิสระ แบบหลักเดี่ยว
แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม จำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละ
ประเภทวิชา ซึ่งมีการทดสอบด้วยสถิติไค-สแควร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.9 – 4.12

ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละระดับชั้น

ระดับชั้น	รูปแบบการเรียน						รวม
	แบบ อิสระ	แบบ หลักเดี่ยว	แบบ ร่วมมือ	แบบ พึ่งพา	แบบ แข่งขัน	แบบมี ส่วนร่วม	
ชั้นปีที่ 1 (จำนวนคน) (ร้อยละ)	9 (6.98)	1 (0.77)	24 (18.61)	22 (17.05)	12 (9.30)	61 (47.29)	129
ชั้นปีที่ 2 (จำนวนคน) (ร้อยละ)	3 (2.75)	1 (0.92)	20 (18.35)	26 (23.85)	10 (9.18)	49 (44.95)	109
ชั้นปีที่ 3 (จำนวนคน) (ร้อยละ)	6 (5.56)	2 (1.85)	18 (16.67)	19 (17.59)	13 (12.03)	50 (46.30)	108
รวม	18 (5.20)	4 (1.16)	62 (17.92)	67 (19.36)	35 (10.12)	160 (46.24)	346

จากตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละระดับชั้น
ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีจำนวนคนในรูปแบบ
การเรียนแบบหลักเดี่ยวน้อยกว่า 5 คน ผู้วิจัยจึงขุบรวมความถี่ของรูปแบบการเรียนแบบหลักเดี่ยว
กับแบบอิสระเข้าด้วยกันเพราะลักษณะของรูปแบบการเรียนทั้ง 2 แบบมีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อให้
การแปลความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละระดับชั้น

ระดับชั้น	รูปแบบการเรียน					รวม	χ^2	p
	แบบ อิสระและ แบบ หลีกเลี่ยง	แบบ ร่วมมือ	แบบ พึ่งพา	แบบ แข่งขัน	แบบมี ส่วนร่วม			
ชั้นปีที่ 1 (จำนวนคน) (ร้อยละ)	10 (7.75)	24 (18.61)	22 (17.05)	12 (9.30)	61 (47.29)	129	1.62	.99
ชั้นปีที่ 2 (จำนวนคน) (ร้อยละ)	4 (3.67)	20 (18.35)	26 (23.85)	10 (9.18)	49 (44.95)	109	14.31	.07
ชั้นปีที่ 3 (จำนวนคน) (ร้อยละ)	8 (7.41)	18 (16.67)	19 (17.59)	13 (12.03)	50 (46.30)	108	9.73	.28

จากตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละระดับชั้นพบว่า ชั้นปีที่ 1
ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละประเภทวิชา

ประเภทวิชา	รูปแบบการเรียน						รวม
	แบบ อิสระ	แบบ หลักเดี่ยว	แบบ ร่วมมือ	แบบ ฟังพา	แบบ แข่งขัน	แบบมี ส่วนร่วม	
พาณิชยกรรม (จำนวนคน)	10	1	39	45	15	100	210
(ร้อยละ)	(4.76)	(0.48)	(18.57)	(21.43)	(7.14)	(47.62)	
คหกรรม (จำนวนคน)	6	2	12	14	14	43	91
(ร้อยละ)	(6.60)	(2.20)	(13.19)	(15.38)	(15.38)	(47.25)	
ศิลปกรรม (จำนวนคน)	2	1	11	8	6	17	45
(ร้อยละ)	(4.45)	(2.22)	(24.44)	(17.78)	(13.33)	(37.78)	
รวม	18	4	62	67	35	160	346
	(5.20)	(1.16)	(17.92)	(19.36)	(10.12)	(46.24)	

จากตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละประเภทวิชา ได้แก่ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาคหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวนคนในรูปแบบการเรียนแบบหลักเดี่ยว น้อยกว่า 5 คน ผู้วิจัยจึงรวบรวมความถี่ของรูปแบบการเรียนแบบหลักเดี่ยวกับแบบอิสระเข้าด้วยกัน เพราะลักษณะของรูปแบบการเรียนทั้ง 2 แบบมีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อให้การแปลความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละประเภทวิชา

ประเภทวิชา	รูปแบบการเรียน					รวม	χ^2	p
	แบบ อิสระและ แบบ หลักเล็ง	แบบ ร่วมมือ	แบบ พึ่งพา	แบบ แข่งขัน	แบบมี ส่วนร่วม			
พาณิชยกรรม (จำนวนคน) (ร้อยละ)	11 (5.24)	39 (18.57)	45 (21.43)	15 (7.14)	100 (47.62)	210	7.25	.51
คหกรรม (จำนวนคน) (ร้อยละ)	8 (8.80)	12 (13.19)	14 (15.38)	14 (15.38)	43 (47.25)	91	3.93	.86
ศิลปกรรม (จำนวนคน) (ร้อยละ)	3 (6.67)	11 (24.44)	8 (17.78)	6 (13.33)	17 (37.78)	45	7.89	.44

จากตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละประเภทวิชาพบว่า ประเภท
วิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาคหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม มีรูปแบบการเรียน
ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละระดับชั้นและแต่ละประเภทวิชา โดยผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก
2. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก โดยจำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา

5.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำนวน 3,460 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ตามตารางของ Krejcie and Morgan (เทียญูแฆ แสงแก้ว. 2541 : 60 – 61) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามรูปแบบการเรียน (Student Learning Styles Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยทำการพัฒนาจากแบบวัดรูปแบบการเรียน จำนวน 6 รูปแบบ แบ่งเป็นรูปแบบการเรียนละ 10 ข้อ สลับปะปนกันไป รวม 60 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วิทยาลัย อาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภทวิชา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความรู้สึกที่มีต่อการเรียนโดยทั่วไป ที่มีลักษณะสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนทั้ง 6 แบบ ได้แก่ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็นรูปแบบการเรียนละ 10 ข้อ สลับปะปนกันไป ทำให้ผู้ตอบไม่สามารถทราบชื่อของรูปแบบการเรียนแต่ละแบบ และไม่ทราบว่าแต่ละข้อคำถาม เป็นของรูปแบบการเรียนใด จำนวน 60 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สำหรับการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทำการปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเชิงตรา ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) ซึ่งแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังถึงอธิบดีกรมอาชีวศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก
2. นำแบบสอบถาม พร้อมหนังสือนำของอธิบดีกรมอาชีวศึกษา ไปให้ผู้อำนวยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง
4. นำแบบสอบถามที่รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจง ความถี่ และหาค่าร้อยละ ซึ่งจำแนกตามวิทยาลัยอาชีวศึกษา ระดับชั้น และประเภทวิชา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows version 10.01

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. วิเคราะห์รูปแบบการเรียนของนักเรียน โดยรวมค่าคะแนนแต่ละข้อแต่ละรูปแบบการเรียน รูปแบบการเรียนที่มีคะแนนรวมสูงสุด แสดงว่านักเรียนชอบหรือมีรูปแบบการเรียนนั้น ๆ การตรวจให้คะแนนของแต่ละข้อ พิจารณาจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง คือ

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยหาจำนวนความถี่และค่าร้อยละ

3. เปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา ด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

5.1.6 สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ารูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 46.24 รองลงมาแบบฟังพา จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 19.36 และแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16

1.1 ผลการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละระดับชั้น พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 47.29 รองลงมาแบบร่วมมือ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 แบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 44.95 รองลงมาแบบฟังพา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 23.85 แบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.92 และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมาแบบฟังพา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 และแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85

1.2 ผลการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามแต่ละประเภทวิชา พบว่านักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 รองลงมาแบบพึ่งพา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 แบบหลักเล็กน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.48 สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาคหกรรม มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 รองลงมาแบบพึ่งพาและแบบแข่งขัน จำนวน 14 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 15.39 แบบหลักเล็กน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.19 และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาศิลปกรรม มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 รองลงมาแบบร่วมมือ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 24.44 และแบบหลักเล็กน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

2. ผลการเปรียบเทียบของรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชา พบว่า

2.1 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาคหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก มีผลการศึกษาเป็นประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกโดยภาพรวมพบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.24 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดหลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีทักษะประสบการณ์ในอาชีพ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาในงานอาชีพได้จะเห็นได้จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ได้กำหนดให้ปีการศึกษาหนึ่ง ๆ จัดแบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ และสถานศึกษาอาจเปิดเรียนภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร ในกรณีการเรียนแบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละไม่เกิน 7 คาบ ๆ ละ 50 นาที โดยจัดให้นักเรียนได้เรียนไม่เกิน 35 คาบต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ให้รวม

การจัดกิจกรรมอย่างน้อย 2 คาบต่อสัปดาห์ จำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต การคิดหน่วยกิตให้ถือเกณฑ์คือ รายวิชาภาคทฤษฎี 1 คาบเรียนต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่า 16 คาบเรียน รวมกับเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 18 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต รายวิชาภาคปฏิบัติ 2 – 3 คาบเรียนต่อสัปดาห์ตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่า 32 – 48 คาบเรียน รวมเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 36 – 45 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต รายวิชาที่มีการฝึกงาน หรือ การทำโครงการหรือการทำโครงการวิชาชีพให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีค่า 4 หน่วยกิต การฝึกอาชีพในระบบวิชาชี ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 72 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต จะทำให้เห็นว่าการเรียนแบบมีส่วนร่วม นั้น มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนในระบบอาชีวศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ค้นพบ การจัดการเรียน การสอนดังกล่าว นั้น นักเรียน มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตน เพราะนักเรียนแต่ละคนต่างก็มี ความคิด มีประสบการณ์ และความชำนาญด้านต่าง ๆ คิดตัวมาเช่นเดียวกัน อาจจะมีมากกว่ากัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนมากที่จะ ได้มีโอกาสร่วมแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณ ศรีธรรมกุล (บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ การเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า นักศึกษาชั้นปีระดับต้น ชอบรูปแบบการเรียน แบบมีส่วนร่วมสูงสุด เมื่อพิจารณารูปแบบการเรียนในอันดับรองลงมาพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชน ชอบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม ดังที่กราชาและไรซ์แมน ได้กล่าวถึง รูปแบบการเรียนทั้งสองไว้ว่า รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมือมีลักษณะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูง มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่ม เพื่อนนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน และให้ความร่วมมือกับครูเป็นอย่างดี ชอบทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นกลุ่ม มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันมากกว่าการทำงานเป็นรายบุคคล มีการช่วยเหลือกันในการศึกษาค้นคว้า นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซึ่งประโยชน์ คุณค่าคุณานุกูล พบว่ารูปแบบการเรียน แบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง แสดงว่านักเรียนที่ชอบรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูง ก็จะชอบรูปแบบร่วมมือสูงด้วย (ประโยชน์ คุณค่าคุณานุกูล. 2525 : บทคัดย่อ) ส่วนรูปแบบการเรียนที่นักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก มีรูปแบบการเรียนอันดับ รองลงมาคือ แบบร่วมมือ และแบบพึ่งพา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรประกาศนียบัตร ของกรมอาชีวศึกษาที่ได้กำหนดไว้ให้นักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ทุกประเภท วิชาจะมีวิชาที่เน้นวิชาสามัญและวิชาสัมพันธ์ เรียนเช่นเดียวกันทั้งหมด มีกิจกรรมบังคับ เช่นเดียวกัน เช่น กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมองค์การเป็นต้น แต่เมื่อได้เลื่อนระดับเป็น ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จะมีวิชาเรียนในวิชาสามัญและวิชาสัมพันธ์ลดลงเป็นลำดับ และเรียน ในวิชาชีพตามประเภทวิชาเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมเสริมหลักสูตรก็จะเป็นกิจกรรมที่สามารถเลือกได้ เสริมตามความถนัด ตามความสนใจ นอกจากนี้ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้นปีที่ 3 จะมีการฝึกงานภายในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา จากลักษณะดังกล่าวจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนระดับประกาศนียบัตร ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนอันดีรองลงมาคือแบบร่วมมือ และแบบพึ่งพา

สำหรับรูปแบบการเรียนที่นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออก มีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.15 ซึ่งลักษณะของการเรียนแบบหลีกเลี่ยง คือ นักเรียนไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชา ไม่ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ไม่ชอบปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีทัศนคติต่อห้องเรียนว่าไม่น่าสนใจ ลักษณะนี้นักเรียนทั่วไปก็ชอบน้อยที่สุดเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ประโชชน์ คุปต์กาญจนกุล. 2525) รูปแบบการเรียนของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ทัศนีย์ ศิริวัฒน์. 2532) รูปแบบการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา (ชวนสิทธิ์ สุชาติ. 2532) และรูปแบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน (สุพัฒน์ เศรษฐคุณกุล. 2536) ซึ่งนิสิตนักศึกษาชอบแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุดเช่นกัน เมื่อพิจารณาธรรมชาติของนักเรียน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออก อาจเป็นเพราะว่าการรับนักเรียนเข้ามาเรียนต่อในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำเป็นต้องมีการสอบแข่งขัน มีการคัดเลือกนักเรียน เพราะฉะนั้นนักเรียนที่เข้ามาเรียน จึงมีความตั้งใจเรียนเพื่อมุ่งหวังผลสำเร็จทางการศึกษา จึงมีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออก จำแนกตามแต่ละระดับชั้น และตามแต่ละประเภทวิชาพบว่า

2.1 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออก ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาแบบร่วมมือ และแบบพึ่งพา และแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทั้งสามชั้นปีมีวัยใกล้เคียงกัน คือ มีอายุระหว่าง 15-17 ปี ซึ่งเป็นช่วงของวัยรุ่น วัยที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่นุคคลในวัยนี้จะมีความคิด มีอารมณ์อ่อนไหวคล้ายกัน ในขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองสิ่งแปลกใหม่และพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตนเชื่อถือรวมถึงเพื่อนจะมีอิทธิพลมาก จึงมักชอบและมีอะไรที่เหมือน ๆ กฎระเบียบและวินัยของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ก็มีส่วนทำให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นมีรูปแบบการเรียนเหมือนกันเพราะนักเรียนทุกคนเข้าเรียนในสถานศึกษาใดก็ตามจะต้องยึดถือกฎระเบียบของสถานศึกษาแห่งนั้น เพราะถ้านักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและวินัยของสถานศึกษา ก็อาจมีผลทำให้นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จทางการศึกษา ซึ่งกฎระเบียบของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือช่วยให้นักเรียนอยู่ร่วมกันด้วยความ

เรียบร้อย และมีความสุข ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างเรียบร้อย ซึ่งจะมีผลต่อรูปแบบการเรียนของนักเรียนด้วย

2.2 นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาคหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

โดยประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาคหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม ต่างก็มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุดเหมือนกัน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะในการเรียนสายวิชาชีพต้องลงมือปฏิบัติจริง มีการฝึกงานทั้งในสถานศึกษา และสถานประกอบการ นอกจากนี้นโยบายด้านการเรียนการสอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในแต่ละประเภทวิชา มีหลักการ มีโครงสร้างของหลักสูตรเหมือนกัน คือ มีหมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาชีพ หมวดวิชาเลือก และกิจกรรมเสริมหลักสูตร รายวิชาส่วนมากเป็นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี นักเรียนแต่ละประเภทวิชาต้องช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผน ช่วยกันทำ ซึ่งการปฏิบัติส่งผลให้นักเรียนมีส่วนในการเรียนการสอนได้มากจากลักษณะของการจัดหลักสูตรในแต่ละประเภทวิชา จึงเป็นผลให้นักเรียนทุกประเภทวิชา มีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องรูปแบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่านิสิตต่างสาขากันมีรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน (ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. 2525 : บทคัดย่อ) เช่นเดียวกับผลการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนกับสาขาวิชาของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (จันทนา พรหมศิริ. 2535 : บทคัดย่อ) พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เรียนต่างสาขาวิชา กัน ชอบรูปแบบการเรียนไม่แตกต่างกัน

ถึงอย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ตัวนักเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนในด้านการสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นั้น ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพราะการสอนแต่ละครั้งย่อมประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมายหลายประการ เช่น การให้นักเรียนได้รับข้อมูล และความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ พัฒนาทักษะและเกิดทัศนคติที่พึงปรารถนา จุดมุ่งหมายแต่ละประเภทเหล่านี้ จะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องอาศัยวิธีการสอนแต่ละแบบที่เหมาะสม แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าครูจะพิจารณาว่าวิธีสอนใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด แล้วยึดแต่วิธีนั้นวิธีเดียว ครูควรศึกษารายละเอียด ของการสอนทุก ๆ วิธี แล้วตัดสินใจเลือกกว่าควรใช้การสอนวิธีใด โดยใช้จุดมุ่งหมายของการสอนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา (สุมิตร คุณากร. 2525 : 136-137) ประกอบกับนักเรียนแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนแตกต่างกันในแต่ละสาขา ระดับชั้นและเพศ ครูจึงคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้ โดยจัดการสอนหลาย ๆ รูปแบบเพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนของนักเรียนด้วย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2525 : 201) นอกจากนี้ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2524 : 158) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนว่า ครูควรมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลยุทธ์ในการสอนหลาย ๆ แบบ ไม่ควรยึดถือวิธีสอนในรูปแบบเดิมอยู่ตลอดเวลาและการเรียน การสอนที่ดีควรจะเป็นการสื่อความสองทาง คือ ครูเรียนรู้จากนักเรียน และนักเรียนเรียนรู้จากครู ประสิทธิภาพทางการสอนของครูในสถานศึกษา เป็นเรื่องที่ได้รับการเน้นอยู่ใน แผนพัฒนาการศึกษาตลอดมา แต่ละสถาบันการศึกษาก็พยายามที่ส่งเสริมให้ครูมีสมรรถภาพ ในการสอนเพื่อให้เกิดผลทางด้านประสิทธิภาพของการเรียนการสอนสูงสุด ซึ่งในแง่ทฤษฎีทาง การศึกษาจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูโดยพยายามวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์อย่างไร ระหว่างนักเรียนและครู จึงจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (วิจิตร ศรีสอาน. 2524 : 51) ลักษณะ ของการเรียนในระดับมัธยมปลาย นั้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ สายวิชาชีพ (ปวช., ปวส.) และ สายสามัญ (ม.4-ม.6) ฉะนั้นการที่นักเรียนแต่ละระดับชั้น และแต่ละประเภทวิชา มีรูปแบบการเรียนเหมือนกันนั้น ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการตัดสินใจเลือกเรียนแบบ สายวิชาชีพ หรือสายสามัญ แต่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนี้ เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ใน สายวิชาชีพเช่นเดียวกันทั้งหมด จึงอาจจะเป็นผลทำให้นักเรียนที่มีความคิดเหมือนกันตั้งแต่เลือก เรียนสายวิชาชีพแล้ว จะมามีรูปแบบการเรียนที่เหมือนกันอีกก็อาจเป็นไปได้ เพราะทุกคนมาอยู่ใน สภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ทั้งในสถานศึกษา ครอบครัว และสังคม มีคณะครูส่วนหนึ่งเป็นคน คนเดียวกัน มีการดำเนินกิจกรรมในส่วนรวมร่วมกัน ทั้งของสถานศึกษาและของภาคตะวันออกเฉียง มีชีวิตความเป็นอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเช่นเดียวกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจจะเป็นสิ่งที่หล่อหลอมให้นักเรียนเหล่านี้ มีรูปแบบการเรียน แบบมีส่วนร่วม เช่นเดียวกันมากเป็นอันดับแรกก็เป็นได้ ครูจะทำหน้าที่แนะแนวทางให้นักเรียน รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นทั้งนี้ โดยยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหลัก จะเห็น ได้ว่าในการเรียนการสอนนั้นประกอบด้วย นักเรียน ครู และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้การเรียนรู้ เป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล และจะเห็นผลสัมฤทธิ์ได้ก็เนื่องมาจากความพร้อม ภูมิหลัง ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ โอกาสในการเรียนรู้และฝึกฝน ดังนั้นไม่ได้หมายความว่าครูไม่มีความสำคัญ ในกระบวนการเรียนรู้ (State of the unwisely of London) แต่การสอนเป็นการจัดประสบการณ์ ให้แก่นักเรียนดังลักษณะของนักเรียน เป็นกุญแจสำคัญในการทำแผนการสอน ซึ่งเป็น แผนการเรียนการสอนที่จัดให้มีอยู่ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยจัดการเรียนการสอน ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการของนักเรียนแต่ละแผนกวิชา

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย อาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียง พบว่า นักเรียนมีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด

รองลงมาแบบพึ่งพา ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตร รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย เน้นการทำงานเป็นกลุ่มในลักษณะให้นักเรียนร่วมมือกัน พวกเขาจะให้ความร่วมมือกับครูและเพื่อน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มองชั้นเรียนเป็นสถานที่ซึ่งเหมาะสมสำหรับการพบปะสังสรรค์ทางสังคม และเรียนรู้เนื้อหาวิชา ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเองให้มากที่สุด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้ เมื่อมีการมอบหมายงานให้นักเรียนทำเป็นกลุ่ม ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ และมีเวลาที่จะร่วมกันศึกษาหาความรู้อย่างจริงจัง ดังนี้ ครูควรคำนึงถึงการตรวจสอบความรับผิดชอบในการร่วมมือของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนบางคนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม มักเกาะกลุ่มเพียงเพื่อให้ได้คะแนน โดยปราศจากความรับผิดชอบในการให้ความร่วมมือในการทำงาน ถ้าครูไม่ตรวจสอบในจุดนี้ การจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าว อาจส่งผลให้นักเรียนขาดความซื่อสัตย์ และขาดความตั้งใจในการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้น การใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม ครูจึงควรคำนึงถึงวิธีการที่จะทำให้เกิดเงื่อนไขอันเหมาะสมของการเรียนในลักษณะนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาคู่เปรียบอื่น ๆ ที่มีผลต่อรูปแบบการเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพครอบครัว ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์และมีประโยชน์ยิ่งขึ้น
2. ควรทำการศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการสอนของครู – อาจารย์ และหาความสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนของนักเรียน – นักศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด เพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ**. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2538. **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์. 2523. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์. 2524. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหามกุฏวิทยาลัย.
- จันทนา พรหมศิริ. 2535. “แบบการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.” **วิทยานิพนธ์** ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2523. “ภาพชีวิตการศึกษาในมหาวิทยาลัยของเรา” **เอกสารประกอบ** นิตยสารการ. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชวนสิทธิ์ สุชาติ. 2532. “การเปรียบเทียบแบบการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา.” **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เชียรศรี วิวิธศิริ. 2527. **จิตวิทยาการเรียนรู้อสำหรับผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คำริ กุลประสิทธิ์. 2532. “แบบการเรียนของนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.” **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทัศนีย์ ศิริวัฒน์. 2532. “แบบการเรียนของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.” **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** วิชาเอกอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง วรรณสุด. 2542. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- ประสาธ อิศรปรีดา. 2538. **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา**. มหาสารคาม : โครงการตำรา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. 2525. “แบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.”
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย,
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี รามสูต. 2528. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : เจริญกิจ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรทิพย์ บุญรอด. 2534. “แบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.” วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณิ ช. เจนจิต. 2538. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ แกรมมี จำกัด.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2526. รายงานการวิจัยรูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. 2541. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์.
- มาลินี จุฑารพ. 2539. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
 มณฑรา ชรรณบุศย์. 2544. “รูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ” วารสารวิชาการ. 4(10) : 6.
- บุษพงษ์ กัวยวรรณ์. 2543. พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วนิช บรรจง และคณะ. 2514. วิชาการศึกษา : จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ :
 กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- วิจิตร ศรีสอาน. 2524. “การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.” รายงานการประชุมทาง
 วิชาการเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
 สุวีริยาสาส์น.
- สมใจ ลักษณะ. 2519. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : การศาสนา
- สุนทร อิศริยะชัยกุล. 2541. “การศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภท
 วิชาช่างอุตสาหกรรม” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ภาษาอังกฤษ
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพันธ์ ดันศรีวงษ์. 2538. วิธีการสอน. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์.
- สุพัฒน์ เศรษฐมกุล. 2536. “แบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน.” วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุมิตร कुमार. 2525. “การเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงหลักสูตร.” สัมมนาทางวิชาการเรื่อง
แนวทางพัฒนาหลักสูตรในการศึกษาพยาบาล.

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2524. เทคนิคการสอนอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อุไรรัตน์ ศรีสวຍ. 2527. “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ กับเพศ ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนระดับชั้นปี และวิชาเอก ของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร.”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

Bloom, B.S. 1976. **Human Characteristics and School Learning.** New York : McGraw-
Hill Book Company.

Hainer. 1988. “Cognitive and Learning Styles of Limited English Proficient and English
Proficient High School Students” Dissertation Abstracts International.

Hilgard, E.R., and Bower, G.H. 1966. **Theories of Learning.** Maridith Publishing
company.

Klein, S.B. 1987. **Learning Principles and Application.** McGraw Hill Book Company.

Proctor. J.O. 1968. **Technique Notes Tips for Teachers.** New York. Dolman Publishers.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะกรรมการอุดมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ 303 / 2544

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและ
เค้าโครงวิทยานิพนธ์ ของ นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และมีประสิทธิภาพจึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์
ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สมพร	ไชยะ	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลั่นหอม	ประธานกรรมการ
รศ.ดร.สมพร	ไชยะ	กรรมการ
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์	กรรมการ
ผศ.ดร.อรสา	จรรยาธรรม	กรรมการ
ผศ.ดร.อำนาจ	ตั้งเจริญชัย	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข รหัสประจำตัว 43064709 ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก (LEARNING STYLES OF CERTIFICATE VOCATIONAL STUDENTS IN THE EASTERN VOCATIONAL COLLEGES)" โดยมี รศ.ดร.สมพร ไชยะ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ผดุงชัย ภูัพฒน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2544

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2545

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยเอก วีระเชษฐู์ ชันเงิน)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504 / 0045

คณะกรรมการอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๔ มกราคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวกรณัชนก บุรณะเรข นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดีจึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาของเครื่องมือ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บข้อมูลการวิจัยของนางสาวกรณัชนก บุรณะเรข มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

เอกสารที่ส่งมาไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504 / 0126

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

/๐ มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา

ด้วย นางสาวกรณชนก บุรณะเรข นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์
 อุตสาหกรรม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการ
 เรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ”
 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทดลองใช้
 แบบสอบถามเพื่อการวิจัยภายในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน
 มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2326-9040, 0-2737-3000 ต่อ 3692

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

โทรสาร 3269040 ไม่ทำกรณีแต่เพียงสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504 / 0373

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๔ มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. คำโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 เล่ม
 2. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
 3. รายชื่อสถานศึกษาที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามภายในสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยภายในสถานศึกษา สังกัดหน่วยงานของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดี ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

นายอโณทัยจิตศึกษา

โทร 327-1199, 737-3000 ต่อ 3692

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

โทรสาร 3269040

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อสถานศึกษาที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
โดย นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข

1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศร 0908/ 523

กรมอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

๕๐ มกราคม 2545

เรื่อง อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณะคณาจารย์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อ้างถึง หนังสือคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ ทม. 1504/0373 ลงวันที่ 24 มกราคม 2545

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา มีความประสงค์ขออนุญาตแจกแบบสอบถามนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง คือ วิทยาลัย
อาชีวศึกษาฉะเชิงเทราและวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการเรียน
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออก” รายละเอียดทราบแล้ว นั้น

กรมอาชีวศึกษาพิจารณาแล้ว อนุญาตให้สถานศึกษาดังกล่าวดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บ
ข้อมูลในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้

อนึ่ง แบบสอบถามที่กรมอาชีวศึกษาอนุญาตให้ใช้เก็บข้อมูล จะมีตราประทับและลายมือชื่อกำกับ
ที่มุมบนขวาทุกแผ่น เพื่อเป็นต้นแบบในการเก็บข้อมูลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและกรุณาส่งผลงานวิจัยให้กรมอาชีวศึกษาในโอกาสต่อไปด้วย
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสิริรักษ์ รัชชสุสานติ)

ศึกษานิเทศก์ ๑ วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

นักศึกษานำวิทยานิพนธ์

ผู้รับผิดชอบงานแผน อธิบิเลศวรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

โทร. 0-2282-9357 , 0-2282-2549 ต่อ 1600-1613

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

โทรสาร 0-2282-9357 ต่อ 1610

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของตัวเองให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ทำให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ และมีประโยชน์ในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบวัดรูปแบบการเรียนของนักเรียน

การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่กระทบต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด และผลของการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ จะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภรณ์ชนก บุรณะเรข

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1

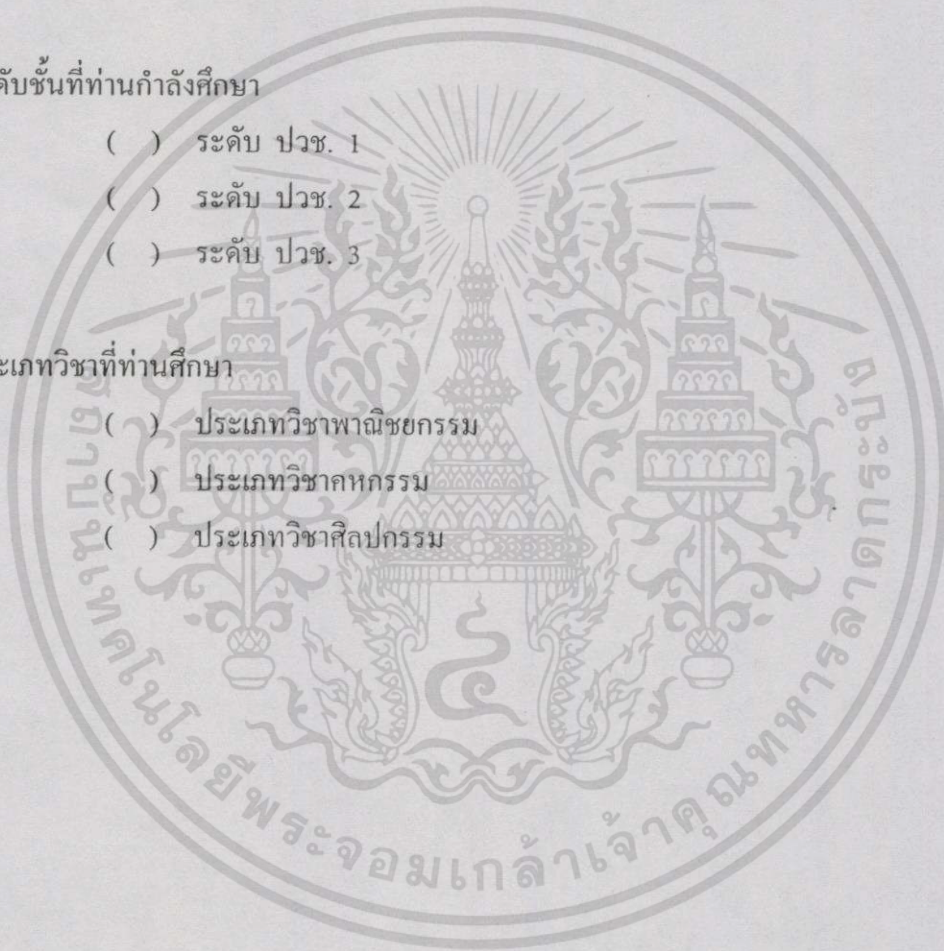
แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในวงเล็บหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถาบันที่ท่านกำลังศึกษา
 - () วิทยาลัยอาชีวศึกษาพะเยา
 - () วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

2. ระดับชั้นที่ท่านกำลังศึกษา
 - () ระดับ ปวช. 1
 - () ระดับ ปวช. 2
 - () ระดับ ปวช. 3

3. ประเภทวิชาที่ท่านศึกษา
 - () ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
 - () ประเภทวิชาคหกรรม
 - () ประเภทวิชาศิลปกรรม

ตอนที่ 2

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนของนักเรียน

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน โดยในแต่ละช่องนั้นมีค่าตัวเลขแสดงความหมายดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ความรู้ที่เกิดขึ้นในตัวข้าพเจ้าส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
2. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกลำบากใจ ถ้าให้ข้าพเจ้านั่งเรียนเต็มคาบเรียน					
3. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเรียนที่ดีและเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในแต่ละเนื้อหาวิชานั้นผู้เรียนต้องให้ความร่วมมือ					
4. ข้าพเจ้าเชื่อว่าครูผู้สอนมีส่วนสำคัญที่สุด ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
5. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนแบบแข่งขัน ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาสูงขึ้น					
6. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้					
7. ข้าพเจ้าสามารถรู้ได้ว่าเนื้อหาในบทเรียนใดมีความสำคัญ ไม่จำเป็นต้องให้ครูผู้สอนบอก					
8. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าคุณบังคับให้เรียน มากกว่าอยากเรียนด้วยตนเอง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. ก่อนสอบข้าพเจ้ามักจะอ่านหนังสือและทบทวนเนื้อหาวิชาที่จะสอบกับเพื่อน ๆ เสมอ					
10. ครูผู้สอนท่านใด ที่ปล่อยให้ให้นักเรียน ทำงานตามลำพัง ถือว่าเป็นผู้สอนที่ไม่ดี					
11. ข้าพเจ้าคิดว่าผู้ที่ขยันและมีความกระตือรือร้นย่อมจะเรียน ได้ดีมีผลการเรียนอยู่ในระดับแนวหน้า					
12. ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้มากกว่าคุยกับเพื่อน ๆ					
13. เมื่อครูผู้สอนมอบหมายงาน หรือ กิจกรรมการเรียนให้ทำ ข้าพเจ้ามีมั่นใจว่าสามารถทำได้สำเร็จด้วยตนเอง					
14. ในการเรียนแต่ละครั้งข้าพเจ้าใช้สมาธิในการเรียนน้อยที่สุด					
15. ข้าพเจ้าชอบครูผู้สอนที่มอบหมายงานหรือกิจกรรมการเรียนให้นักเรียนทำงานร่วมกัน					
16. ข้าพเจ้าชอบข้อสอบที่ออกตรงตามเนื้อหาที่ครูผู้สอนบอก					
17. ข้าพเจ้าชอบนั่งเรียนในแถวหน้า เพราะจะได้ฟังการบรรยายของครูผู้สอน ได้ชัดเจนและเรียนรู้ได้ดีกว่านั่งเรียนแถวหลัง					
18. การเรียนในชั้นเรียนก่อให้เกิดความสนุกสนาน					
19. ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความถูกต้อง อิสระ คล่องตัวมากกว่าการเรียนเป็นกลุ่ม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
20. เมื่อเรียนเนื้อหาสาระใดไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าก็ไม่สนใจในเนื้อหาสาระนั้น ๆ อีกเลย					
21. เมื่อมีประเด็นอภิปรายในชั้นเรียน ข้าพเจ้าชอบฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ					
22. ก่อนลงมือทำกิจกรรมการเรียน ควรได้รับคำปรึกษาหรือความเห็นชอบจากครูผู้สอน					
23. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนแบบเอาเปรียบคนอื่นบ้าง ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น					
24. ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้น ที่จะเรียนในชั้นเรียนมากกว่านอกชั้นเรียน					
25. การที่ครูผู้สอนให้งานมาก และมีการกำหนดกฎเกณฑ์เงื่อนไขในการทำงาน จะก่อให้เกิดการปิดกั้นการพัฒนาความคิดของผู้เรียน					
26. เป้าหมายในการเรียนของข้าพเจ้าต้องการได้ประกาศนียบัตร มากกว่าได้ความรู้					
27. นอกเหนือจากการเรียนในชั้น ข้าพเจ้าชอบพูดคุยกับเพื่อน ๆ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาการเรียนต่าง ๆ					
28. ข้าพเจ้าคิดว่าการสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญควรเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน					
29. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการแข่งขันกับผู้อื่นในชั้นเรียนทำให้การเรียนดีขึ้น					
30. การเรียนในชั้นเรียนข้าพเจ้าคิดว่าได้รับความรู้ตรงตามเนื้อหาและประหยัดเวลา					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
31. ข้าพเจ้าชอบเรียน โดยการหาความรู้ด้วยตนเอง มากกว่าที่จะให้ครูผู้สอนบอก					
32. ความรู้ที่ข้าพเจ้าได้รับในชั้นเรียนมักเกิดขึ้น โดยบังเอิญ จากครูผู้สอนหรือเพื่อน ๆ เล่าให้ฟัง มากกว่าเกิดจากการตั้งใจเรียนของข้าพเจ้า					
33. ข้าพเจ้าคิดว่า การเรียนรู้ที่ดี ครูผู้สอนและ ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน					
34. การสอนแบบให้ผู้เรียนอภิปรายในชั้นเรียน มากเกินไป ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้ ครอบคลุมตามหลักสูตร					
35. ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมที่ทำให้ครูผู้สอนและ เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนสนใจข้าพเจ้า					
36. ข้าพเจ้าไม่เคยขาดเรียนหรือมีปัญหาต่อ การเรียนในชั้นเรียน					
37. ข้าพเจ้าชอบเรียนกับครูผู้สอนที่ให้อิสระใน การเรียนมากกว่าครูผู้สอนที่เข้มงวดกวดขัน					
38. ข้าพเจ้าชอบเลือกที่นั่งเรียน ไกลจากครูผู้สอน มากกว่านั่งใกล้ครูผู้สอน					
39. ข้าพเจ้าชอบเรียนในรายวิชาที่เปิดโอกาส ให้ผู้ เรียนแต่ละคนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น					
40. ข้าพเจ้าคิดว่า เนื้อหาสาระและกิจกรรมการ เรียนที่สำคัญ ครูผู้สอนควรเป็นผู้กำหนด					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
41. ข้าพเจ้าเชื่อว่าครูผู้สอนที่มีการแจ้งผลการเรียนบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาดีขึ้น					
42. ทุกครั้งที่มีการมอบหมายงานหรือกิจกรรมในชั้นเรียน ข้าพเจ้าจะตั้งใจทำงานเป็นอย่างดี					
43. ข้าพเจ้าคิดว่าห้องเรียนที่ดีนั้น ต้องมีวัสดุสื่อโสตพร้อม เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนตามความชอบ ตามความถนัดของตนเอง					
44. ข้าพเจ้าชอบเรียนกับครูผู้สอนที่ไม่ค่อยเรียกให้ข้าพเจ้าตอบคำถาม					
45. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำตามลำพังด้วยตนเองคนเดียว					
46. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นต้องเรียนรู้จากสิ่งอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในชั้นที่ครูผู้สอนกำหนด					
47. ทุกครั้งที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ทำงาน ข้าพเจ้าต้องพยายามทำให้ดีกว่าคนอื่น ๆ					
48. ข้าพเจ้าพยายามมีส่วนร่วมในของกิจกรรมการเรียนของรายวิชาต่าง ๆ ที่สอนในชั้นเรียน					
49. ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้โดยเทคนิคการเรียนที่แตกต่างกัน					
50. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ขาดอะไร ถ้าไม่ได้เข้าชั้นเรียน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

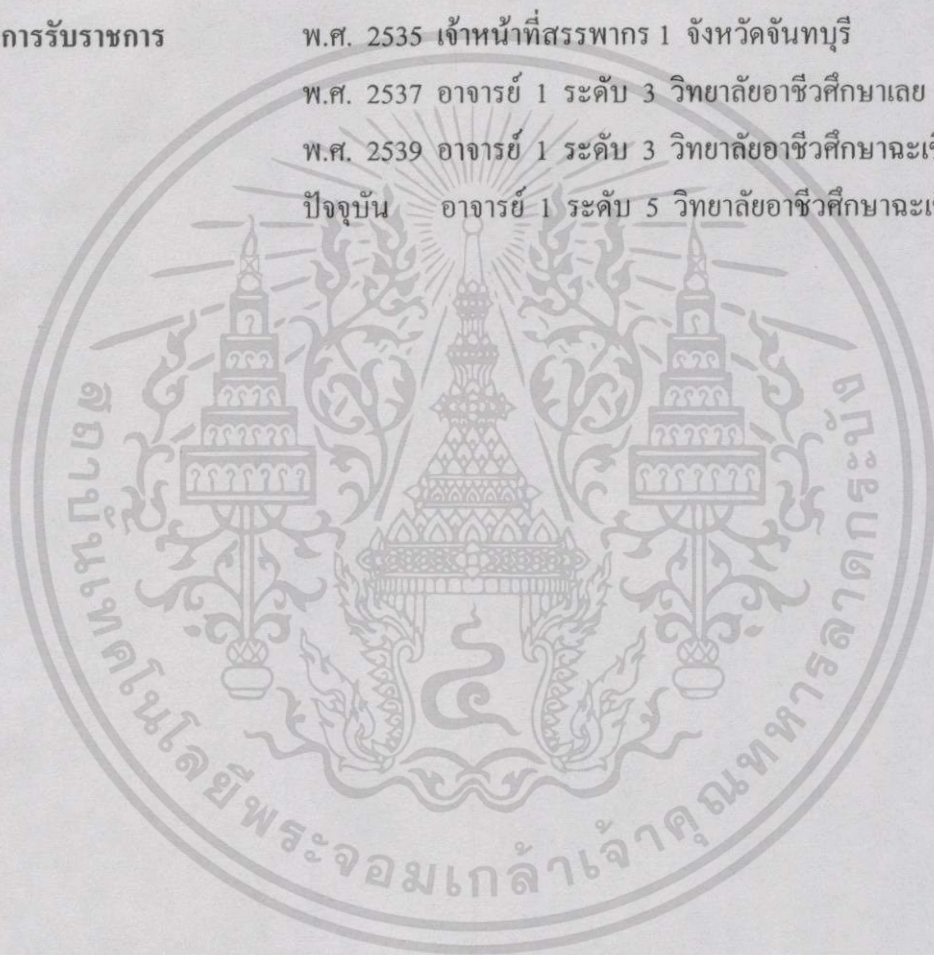

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
51. ข้าพเจ้าเชื่อว่าความแตกต่างระหว่างบุคคล ข่มก่อก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนร่วมกัน					
52. ข้าพเจ้าคิดว่าเนื้อหาสาระในตำรา และ คำบรรยายของครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นสิ่งถูกต้อง					
53. ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือคนอื่น ๆ เมื่อข้าพเจ้า รู้สึกว่าจะไม่เสียเปรียบ					
54. การเรียนในชั้นเรียนถือว่าการก่อให้เกิดความรู้ ได้กว้างขวางกว่าตำรา เพราะการเรียนรู้อบบางส่วน เกิดจากกิจกรรมการทำงานร่วมกันของผู้เรียน					
55. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความรู้ได้ดีเท่ากับครูผู้สอนบอก					
56. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนในชั้นเรียน เป็นสิ่ง ที่น่าเบื่อหน่าย					
57. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นผู้หนึ่งที่ต้องร่วมรับ ผิดชอบในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับ เพื่อน ๆ					
58. ข้าพเจ้ามักสนุกกับการเรียนในห้องเรียนที่ ครูผู้สอนได้จัดระบบการสอนที่ดี					
59. ข้าพเจ้าคิดว่าเพื่อนคนใดที่ให้เพื่อนยิ้ม สมุดจดคำบรรยาย หรือให้ดูแบบฝึกหัด จะทำ ให้เกิดการเสียเปรียบต่อการเรียนรู้					
60. การจัดชั้นเรียนและจัดกิจกรรมการสอน ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนข่มก่อก่อให้ เกิดบรรยากาศการเรียนรู้อบบางส่วน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นางสาวภรณ์ชนก บุรณะเรข
วัน เดือน ปีเกิด	12 กุมภาพันธ์ 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป (บัญชี) วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2536
ประวัติการรับราชการ	พ.ศ. 2535 เจ้าหน้าที่สรรพากร 1 จังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2537 อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลข พ.ศ. 2539 อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา ปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 5 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้